

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

3396

Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı

Kâmil AYDIN

THE RED BADGE OF COURAGE'DA

YAPI ve TEMA

Yüksek Lisans Tezi

Tez Yöneticisi

Doç.Dr.Güneş GÜNEL

ERZURUM-1987

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I. Giriş	1
II. STEPHEN CRANE: EDEBİ KİŞİLİĞİ ve ESERLERİ	7
III. THE RED BADGE OF COURAGE'DA YAPI ve TEMA	22
IV. SONUÇ	49
V. NOTLAR	54
VI. BİBLİYOGRAFYA	63

G İ R İ Ő

Modern Amerikan Romanının gelişmesinde büyük katkısı olan Stephen Crane, genç yaşta yarattığı şaheserleriyle bir anda bütün dikkatleri üzerine çekmiştir. Eleştirmenler, Modern Dönem (1890-1930) Amerikan Edebiyatı'nın Crane'e çok şey borçlu olduğunu ileri sürerken, neden olarak, Crane'in eserlerinde özenle vurgulamaya çalıştığı bir takım yeni estetik unsurları göstermeğe çalışırlar. Crane'i kısa zamanda dönemin dehası yapan bu unsurların başında, romanlarında ustalıklı işlemeğe çalıştığı teknik, tema ve yapı gelmektedir. Romandaki yenilikçi uygulamalarından dolayı Crane'e duyulan ilgi, her geçen yıl daha da artmış, eserleri daha büyük bir okuyucu kitlesi bulmuştur. Buna paralel olarak, hakkında yazılan yazıların sayısı önceki yıllara kıyasla büyük bir artış göstermiştir.

Crane'e ve sanatına duyulan ilginin ilk defa Hamlin Garland'la başladığı söylenebilir. Garland'ın 1914 yılında Yale Review'de yayınlanan "Stephen Crane As I Knew Him" (1) adlı övgü dolu denemesinden sonra, Crane ve sanatından söz eden makaleler yayınlanmaya başlar. Ford Madox Ford, Crane'in Amerikan edebiyatındaki önemine değinirken, Crane'in "gururla anılması ve yerinin de Shakespeare gibilerinin yanı olması gerekir" (2), demektedir. Öte yandan Current Opinion'da (1924), Crane'e duyulan ilgiyi dile getiren "The Revival of Interest in Stephen Crane" başlıklı bir makale yayınlanmıştır (3). Yine aynı yıllarda Carl Von Doren, American Mercury'de şöyle der: "Modern Amerikan edebiyatının otuz yıl önce Crane ile başladığı açıkça söylenebilir" (4).

Gerek eleştirmenler, gerekse okuyucu açısından ele alındığında Crane'in, 1930'larda halkın sorunlarıyla ilgilenen bir sözcü olarak gözlendiği, 1940'lı yıllarda ise gerçek bir psikolojik roman yazarı olarak kabul edildiği görülür. 1950'lerden sonra, özellikle John Berryman'ın, Crane'in yaşamını ele alan Stephen Crane adlı eserinin yayınlanmasıyla, Crane'e duyulan ilginin niteliği değişmeye başlar. Bu biyografik eser, aynı zamanda Crane hakkında birçok olumsuz eleştirilerin de doğmasına neden olur. Daha sonra yayınlanan çeşitli eserler övgüden çok yergi niteliği taşımaktadır. Eleştirmenler bu yergiye neden olarak daha çok, Crane'in dine karşı kayıtsız olmasını ve bir takım psikolojik bozukluklarının bulunmasını gösterirler. Bu konuda Edwin H. Cady Stephen Crane (1962) adlı eseriyle, Crane'in sanatına biyografik bir yaklaşım sunarken, "Crane'in Hristiyanlığa karşı kaybolan inancının yerini sanatı almıştır," (5) der. Donald Gibson da The Fiction of Stephen Crane adlı eseriyle, Crane'in sanatına psikolojik bir boyut kazandırarak, Crane'in romanlarının genel psikolojik ilkeler ışığında okunmasını önerir (6). Gibson, Crane'in eserlerinde ana tema olarak Crane'in ailesinden kopuşunun yarattığı sarsıntı ve bu sarsıntıya bağlı olarak kahramanın çevreye uyum sağlamasında karşılaştığı çevresel sorunları gösterir. Son dönemlerde eleştirmenler, Crane'i sanatçı olarak görmekten ve ustaca yarattığı sanatını estetik açıdan incelemekten çok, hakkındaki biyografik verilerle ilgilenmeye başlarlar. Bu tür çalışmalar, estetik açıdan edebiyata birşey kazandırmadığı gibi, Crane'in çağdaşları arasındaki yerini ve önemini de pek fazla etkilememiştir. R. W. Stallman bu konuda üzüntüsünü belirterek: "Beer'den Berryman'a kadar hiç-

bir eleştirmen Crane'in eserlerini, sanat eseri olarak eleştiren pek birşey yayınlamamıştır..." (7) der. Öyleyse Crane'i edebiyata yaptığı katkılarıyla düşünmek, eserlerini de sanat açısından değerlendirmek daha doğru ve daha yararlı bir yaklaşım olacaktır. Çünkü sanat açısından gerçek eleştirisi, onun hikâye ve romanlarının hatta şiirlerinin özenle ele alınıp incelenmesiyle saptanır.

Crane'in eserlerine bu tür bir yaklaşım, ancak uzun yıllar sonra gerçekleşebilmiştir. Fakat bu kez de, bir grup yazar eleştirilerinde, Crane'in kısa zamanda çalakalem yazdığı eserlerinin hiçbir estetik ve sanat değeri olmadığını ileri sürer. Bu iddiayı, Crane'in oturup birkaç dakika içinde şiirler yazdığını anlatan notlarıyla Hamlin Garland'ın başlattığı sanılmaktadır. Eserlerinde acele yazma konusuna da değinen Thomas Beer, Crane'i "dikkatsiz bir yazar olarak" (8) nitelendirir. Ayrıca Willa Cather da 1900 yılında, Crane ile yapılan sözleşiyi içeren bir yazı yayınladı. Cather bu yazısında, Crane'in The Red Badge of Courage'ın taslağı üzerinde yıllarca düşündüğünü, eserini yazmasının ise yalnızca dokuz gününü aldığını söyler (9). Crane'in ressam arkadaşı Knapp Linson da, onun bir öğleden sonra tam bir hikâyeye başlayıp bitirebileceğini belirtir (10). Diğer bir eleştirmen John Berryman ise, en son eleştirisinde Crane'in "hikâyelerinin çoğu bir gecede kaleme alınmıştır," (11) der. Bu tür açıklamalar zaman zaman okuyucuyu olumsuz yönde etkileyerek, Crane'in eserlerinin sanat değeri olmayan kısa macera hikâyeleri olarak görülmesine neden olur.

Yazarın yaşamı ve sanatı hakkındaki eleştirilerin yoğun olduğu dönemlerde, bütün bu eleştirilere ters düşen bir takım

farklı düşünce ve önerilerin de bulunduğu görülmektedir. Bir başka deyişle, eleştirmenlerin bir kısmı Crane'in psikolojik durumu, özel yaşamı ve sorunlarıyla ilgilenirken veya sanat değeri olmayan eserler yazdığını iddia ederken, büyük bir çoğunluk da onun gerçek sanatçı yönüne ve eserlerinde kullandığı tema, yapı ve tekniklerin önemine deyinmektedir. Örneğin Willa Cather, romancının bir hikâyenin ayrıntılarına geçmeden önce, hikâyenin ana fikri hakkında aylarca düşündüğünü belirtir ⁽¹²⁾. Crane'in eserlerinde kullandığı tema ve yapının önemine değinen Joseph Conrad, yazarı İngiltere'de kaldığı yer olan Brede Place'de çalışırken gördüğünü ve bu çalışma sırasında onun hiç konuşmadan iki saat oturduğunu, fakat bu süre içinde ancak birkaç sayfa karalayabildiğini belirtir ⁽¹³⁾. Aynı zamanda yazdığı hikâyelerin tekniğini, söyleyiş ve biçimlendirme özelliklerini sanatçı arkadaşlarıyla sabahlara kadar oturarak tartıştığı da dile getirilmektedir. Öte yandan Crane'in, romanda özellikle estetiğe önem veren İngiliz yazarlarından Ford Madox Ford, Joseph Conrad ve Henry James'in ilkelerine bağlı kaldığını söyleyen eleştirmenler de dikkatleri çekmektedir ⁽¹⁴⁾. Bütün bu söylenenler bizi şöyle bir sonuca götürmektedir: Stephen Crane, bazı eleştirilerde ifade edilenlerin aksine, eserlerinin daha çok sanat yönüyle ilgilenmiş ve estetik açıdan onlara birşeyler katmayı amaç edinmiştir.

Crane roman ve hikâyelerinde James gibi anlatıcı bakış tarzını kullanmayı deneyerek, karmaşık olay örgüsünden ve kahramanın bütünüyle canlandırılmasından kaçınır. Conrad ve Ford gibi zamana ustaca işleyerek, "flashback", "simultaneity" ve "foreshortening"den de yararlanır. Diğer taraftan dönemin gelenekçi sanat kurallarına başkaldıran sanatçı arkadaşların-

dan esinlenerek, o da yarattığı romanlarında daha çok nesnel bakış açısına bağlı kalmaya çalışır. Hikâyelerini hatıralar şeklinde anlatmaktan kaçınıp, onları canlı bir biçimde sunmayı amaçlar. David Hoffman'ın vurguladığı gibi, yazarın sanatla yakından ilgilenmesinin en büyük kanıtı eserlerinde kullandığı anlatım biçimidir (15). Bu anlatım biçiminde, Crane bir taraftan ele aldığı temayı ve kullandığı yapıyı vurgulamak amacıyla mecazlar kullanırken, diğer taraftan da kahramanın romantik hayallerinin etkisini bir anda tersine çeviren imajlara yer verir. Böylece eser ironik bir yapı kazanır. Bütün bunlardan sonra, D. W. Stallman ve Lillian Gilkes tarafından yapılan en son araştırmalar gösteriyor ki, Crane, romanlarını birkaç defa gözden geçirip, her biri üzerinde uzun bir süre çalışarak kaleme almıştır. Örneğin Maggie için tam iki yılını harcamış, bir o kadar süre de The Red Badge of Courage üzerinde çalışmıştır (16).

Eserlerinde ustaca kullandığı anlatım biçimiyle vurguladığı evrensel temaların yanısıra, Crane'in sanatçı yönünü belirleyen diğer bir özellik, romanlarındaki yapıdır. Aralarında ünlü eleştirmenlerin ve yazarların bulunduğu seçkin bir okuyucu grubunun, Crane'in eserlerinin yapısal düzenlemeden yoksun olduğunu söylemesine rağmen, onun romanlarındaki yapısal plân, roman estetiğinin temelini oluşturmaktadır. Hikâye ve romanlarını okuduğumuzda, olayların heyecanı doruk noktasına ulaştıracak bir etki yaratmasını sağlamak için, ilgili sahnelerin içiçe geçecek şekilde düzenlendiğini görürüz. C. B. Ives'in açıkladığı gibi, Crane romanına "titiz bir sanatçının ürünü ve belirtisi olan temel bir bütünlüğü, ahengi ve dengeyi" (17) kazandırarak, eserlerini ustaca hazırlanmış

olay dizilerinden oluşturmuştur. Bazı durumlarda romanın yapısı, kahramanın görünümünü zayıflatan ironik bir değişiklik sunarak bir anda tüm dikkatleri kahramanın romantik yanılığlarına yöneltir. Crane bunu yaparken, yapı bütünlüğünü korumak amacıyla, elindeki malzemeyi çok dengeli ve büyük bir ustalıklı kullanır.

Ancak bütün bu özellikler, yazarın eserlerinin bir sıra ve düzen içerisinde yakından incelenmesiyle belirlenip, gösterilebilir. Bir başka deyişle, Crane'in sanatçı yönünü oluşturan tema, anlatım biçimi ve yapısal incelikleri görebilmek için, eserlerini dönem dönem incelemek gerekir. Bunu yaparken Crane'in ilk gençlik ve gazetecilik yıllarındaki eserleriyle, kısa fakat oldukça usta ve üretken olduğu dönemdekileri birbirinden ayırmak gerekir. Çünkü her sanatçıda olduğu gibi, Crane'de de bir başlangıç, yani acemilik dönemi ve bir de zamanla gelişip şekillenen ustalık dönemi vardır. Bu iki dönem eserlerinin birbirine karıştırılmadan, yazıldıkları dönemlerle bağlantılı olarak okunması ve incelenmesi, Crane'in sanatının tanınmasında en geçerli ve en yararlı yol olarak düşünülür.

Bu araştırmada Crane'in ustalık dönemi ürünü olan The Red Badge of Courage incelenirken, bir taraftan modern romanda hala geçerliliğini sürdüren temalar ele alınmaya, diğer taraftan da romanda bu temaları incelikte vurgulayan ve romana estetik bir değer kazandıran yapı sunulmaya çalışılacaktır. Aynı zamanda, yazarımızı da yakından tanıtmak amacıyla, edebi kişiliğine ve eserlerinden bazılarına da kısaca değinilecektir.

I. BÖLÜM

STEPHEN CRANE: EDEBİ KİŞİLİĞİ ve ESERLERİ

Ondokuzuncu yüzyılın sonlarında bilimsel ve teknolojik alanda devrim sayılabilecek büyük atılımların yapılması, Amerikan toplumuna önemli bir değişiklik ve hareketlilik sunduğu gibi, sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan da bir takım sorunları beraberinde getirmiştir. Günlük yaşamda insanların karşılaştıkları çeşitli sorunlar, sanatçıların, özellikle yazarların sürekli ilgisini çekmiştir. Bu yüzden yazarlar geçmişin gelenekçi edebiyat kurallarını bir kenara bırakarak, eserlerinde kullandıkları çeşitli temalar, teknikler ve yapısal yeniliklerle kendilerini sosyal içerikli konulara yöneltilip, yeni dönemin sunduğu değişime ayak uydurmaya çalışmışlardır. Yazarlar özellikle roman dalında yaşanan gerçekleri, sorunları ve bu sorunların doğurduğu psikolojik durumları eserlerinde işleyerek, yüksek duygu, derin kavrayış ve engin sezgilerini dile getiren büyük şaheserler ortaya koymuşlardır.

Amerikan edebiyatında bu yeni geleneği başlatan yazarların başında Stephen Crane gelmektedir ⁽¹⁾. 1 Kasım 1871 tarihinde New Jersey'de metodist bir ailede dünyaya gelen Crane, ilk on yılını Jersey City, Bloomington Paterson ve New York'ta geçirir. Crane buralarda geçirdiği süre içinde, şehir yaşamı hakkında edindiği deneyimlerden Whilomville Stories'in yazılmasında oldukça yararlanmıştır. 1880 yılında babasının ölümüyle, Crane ailesi New Jersey'deki Asbury Park'a yerleşir. Crane burada büyük kardeşi Townley Crane'in işlettiği gazetede

ilk gazetecilik deneyimini kazanır. Önce Panington Academy'ye yakın bir okula devam eden Crane, sonradan New York Claverock'ta askeri bir akademi olan Hudson River Institute'e gider. Bir dönem Lafayette'e bir dönem de Syracuse'e devam ettikten sonra, ailesine daha fazla yük olmamak için üniversite yaşamını noktalamak zorunda kalır.

Çoğu zaman "gerçek bir deha" (2) olarak nitelendirilen Crane, yaşamını sürdürebilmek için gazeteciliğe devam eder. Aynı zamanda Detroit Free Press'e çeşitli küçük hikâyeler satmaya başlar. Yaz tatilleri süresince de büyük kardeşine haber yazıları yazıp gönderir. 1892'den The Red Badge of Courage'ın yayınlanmasına kadarki üç yıllık süre içinde, Crane toplumdaki sosyal ve ekonomik güçlüğü yakından tanıma fırsatını bulur. 1891 kasımından bir kaç gün önce, henüz üniversitede iken Maggie: The Girl of the Streets'in ilk karalamasını yazar. Bir yandan gazetelerde günlük yazılarını sürdürürken, bir yandan da New York'un gecekondularını ve burarlarda yaşanan yokluk, acı ve sefaleti yakından incelemeye çalışır. Bu yörelerde bizzat yaşayarak elde ettiği deneyimlerinden yararlanarak yazımını bitirdiği Maggie'yi yayınlamak isterse de, uzun süre gerekli ilgi ve yardımı bulamaz. Bu yüzden kardeşinden ödünç aldığı yediyüz dolarla eserini özel bir yayınevinde bastırır. . Kitap önceleri dikkatleri çekmez ve hemen hemen hiç alıcı bulamaz. Fakat sonradan Hamlin Garland eserle yakından ilgilenir ve bu ilgi, Crane ile aralarındaki yakın dostluğun başlamasının nedeni olur. Garland sonradan, yalnızca Crane'in yazdığı küçük hikâyelerin tanıtıcılığını yapmakla kalmayıp, 1894'de The Red Badge of Courage'ın

seriyayını için de W. D. Howells'ı devreye sokar. Savaşın doğurduğu psikolojik sorunları dile getiren The Red Badge of Courage 1894'de Philadelphia Kitabevi'nin dikkatini çeker. Nitekim bir yıl sonra Howells'ın da yardımlarıyla kitap şeklinde basılır ve çok sayıda alıcı bulur. Artık Crane kendini ispatlamış başarılı bir roman yazarı olmuştur.

Daha ilerki yıllarda Amerikan ve İngiliz gazeteleri için İspanyol - Amerikan, Türk - Yunan savaşlarında muhabirlik yaparken edindiği deneyimleri sonucu Crane, The Little Regiment (1896), Tales of Adventures (1898), Wounds in the Rain: War Stories adlı eserlerini yazar. Öte yandan 1895 yılında Batıya ve Meksika'ya yaptığı bir gezi sonunda, ünlü Batı hikâyeleri olan "The Blue Hotel", "The Bride Comes to Yellow Sky" ve George's Mother, The Monster and Other Stories ve Whilomville Stories'i kaleme alır. Şiirle de yakından ilgilenen Crane, The Black Riders and Other Lines ve War Is Kind adlı şiir kitaplarını yazar.

Tüberküloz hastalığına yakalanan Crane, bir süre İngiltere'ye yerleşir. Burada bulunduğu süre içinde, edebiyatta çağdaş geleneğin önemli temsilcileri olan Conrad, James, Barrie, Wells ve diğerleriyle tanışarak onlarla yakın bir dostluk kurar. Hastalığının kronikleşmesiyle Almanya'ya gitmek zorunda kalan Crane 5 Temmuz 1900 tarihinde Badenweiler'de yaşamını noktalar; geride bıraktığı eserleri, edebiyata kazandırdığı düşünce ve yenilikleriyle, varlığını ve ününü yıllarca sürdürür.

Crane'in edebi kişiliği hakkında belirli bir kanıya varmak için, romanlarından önce küçük hikâyelerinin okunması ve

incelenmesi gerekir. Çünkü romanlarında görülen bütün tematik ve yapısal unsurlar, ilk önceleri yazdığı küçük hikâyelerinde görülür. Çeşitli küçük hikâyeler içeren The Sullivan County Sketches, Crane'in ilk basılmış eseridir. Crane'in sanat yaşamında zirveye ulaşmasının ilk basamakları sayılan bu hikâyeleri, tema ve yapı olarak sonraki sosyal içerikli eserlerine büyük bir esin kaynağı olur. The Sullivan County Sketches, Crane'in bir tatil sırasında Sullivan County ormanlarında yaptığı gezilerden edindiği izlenimlerden oluşan hikâyeleri içermektedir.

Hikâyelerdeki genel tema; ormanda avlanan kahramanın karşılaştığı olaylar karşısında zaman zaman korkup paniğe kapılmasını, sonradan yaptıklarından utanmasını ve bu duygulardan arınmak içinde başkalarıyla alay etme yolunu seçmesini dile getirmektedir. Romandaki kişilerin yanlış içinde kendilerini aldatmaları, çok açık bir şekilde okuyucuya sunulmaktadır. Çünkü, "hem kendilerini hem de çevrelerini yanlış tanıyan bu kişiler, gerek sosyal gerekse doğal çevreleriyle sürekli çelişki içinde olarak gösterilirler" (3). Kendilerini kahramanlık veya cesaret simgesi olarak nitelendiren bu kişiler yanlışlardan asla kurtulamazlar. Diğer bir ifadeyle, Crane'in ilk eseri olan The Sullivan County Sketches, açıkça farkedilen ve kişilerin davranışlarından kaynaklanan bir çok ironik çelişkiyle doludur.

Crane, The Sullivan County Sketches'in yanısıra önemli birkaç küçük hikâye daha yazmıştır. Hepsi ayrı ayrı incendiğinde hikâyelerin, Crane'in sanatını bütünleştiren aynı tema ve teknikleri içerdikleri görülür. Bu hikâyelerin en çok

okunanları arasında; "The Blue Hotel", "The Bride Comes to Yellow Sky" ve "The Open Boat" yer almaktadır. Ele alınan konu ve olayın geçtiği yer açısından bütün bu hikâyelerin birbirlerinden farklı görünmelerine rağmen, verilmek istenen mesaj veya vurgulanmak istenen tema hemen hemen aynıdır; yani evrenseldir. Örneğin hikâyelerde belirtilen olaylar, ya Batı sınır kasabalarında ya gecekondu bölgeleri dediğimiz kenar semtlerde, ya da denizde geçmektedir. Fakat hikâyelerde açıklanmak istenen sorunlar veya düşünceler aşağı yukarı ortak olup, büyük bir benzerlik oluştururlar. Crane bütün bu hikâyelerini çocukluk günlerinde karşılaştığı olaylardan ve gazetecilik yıllarında yaptığı gezilerden elde ettiği deneyimlerden yararlanarak yazmıştır.

"The Bride Comes to Yellow Sky" konu olarak Teksas'taki Yellow Sky adlı kasabaya dehşet saçan Stratchy Wilson ile herkesten habersiz evlenen kasaba polis müdürü Jack Potter'ın zamansız karşılaşmalarını anlatır. Crane diğer küçük hikâyelerinde olduğu gibi, bu hikâyesinde de insanın yanılğı içinde olup, gerçeği görememesini dile getirmektedir. Potter karısıyla birlikte trenle kasabaya dönerken, kasaba halkı tarafından kendilerine büyük bir ilgi gösterileceğini ve muhtemelen bir karşılama töreni yapılacağını umar, fakat karısıyla trenden indiğinde istasyonda hiç kimse yoktur. İçine düştüğü bu yanılğı, onu oldukça etkileyerek büyük bir düş kırıklığına neden olur. Hikâyede yanılğıdan kaynaklanan bir diğer düş kırıklığı da, Potter'la dövüşmeyi ümit eden Wilson'ın silahsız bir insanla karşılaşmasıdır.

Crane Batıya yaptığı gezi sırasında uğradığı bir kasabada dikkatini çeken mavi boyalı bir otelden esinlenerek "The Blue Hotel"i yazar. Hikâyedeki olay Nebraska'da Fort Ramper'da geçer. Crane bu eserinde, farklı yörelerden gelen ve farklı kişilikleri olan üç müşteri ve otel sahipleri arasında geçen olayı ve bu olayın yarattığı psikolojik durumu anlatmaktadır. Hikâyede olayın kahramanı olan korkak görünümlü İsveçlinin yanısıra, esmer uzun boylu bir Kovboy, üçüncü olarak ufak tefek bir Doğulu ve bir de otel sahibinin oğlu Johnnie'yi görürüz. Hikâyede tüm dikkatler, Batı hakkında zihninde bir takım saplantıları, ön yargıları olan İsveçlinin davranışlarına ve psikolojik yapısına yöneliktir.

Bir akşam otel sahibinin oğlu Johnnie'nin de katılmasıyla başlayan poker partisi, İsveçlinin Johnnie'yi hile yapmakla suçlamasıyla sonuçlanır. İsveçli korku ve panikten kaynaklanan garip bir cesaretle Johnnie'yi suçlar. Aralarında geçen tartışmadan sonra, İsveçli kendini bilmez, sinirli bir şekilde otelden çıkarak bir meyhaneye gider. Gittiği meyhanede içkiyi fazla kaçırmasının da etkisiyle orada bulunanlara bir sürü hakarete bulunur. Bir kaç dakika sonra, kasabanın tanınmış belalı kumarbazıyla girdiği ateşli tartışma sonucu, kumarbaz tarafından bıçaklanarak öldürülür. Hikâyenin sonunda Johnnie'nin gerçekten hile yaptığığının ortaya çıkması, diğerlerinde, İsveçlinin tarafını tutmadıkları ve gerçekleri göremedikleri için pişmanlık ve sorumluluktan kaynaklanan bir vicdan azabı meydana getirir. Hikâye tema açısından The Red Badge of Courage'a benzer bir paralellik gösterir. Kahramanımız, Henry gibi **kendini** yeterince

tanıyamadığı için hayalperest bir tipi canlandırır. Zihnindeki saplantılarla kendini sürekli bir yanılgı içine sokmaktadır. Nasıl Henry savaşa kahramanlık düşleriyle dolu olarak giderse, İsveçli de Batıya, Batının vahşet ve korkunun merkezi olduğuna kendini şartlandırarak gider.

Ayrıca, Crane yaptığı bir deniz gezisi sırasında başından geçen olaylardan esinlenerek en güzel hikâyesi sayılan "The Open Boat"u yazar. Crane üzerine çalışan edebiyatçıların ortak kanısına göre, onun en çok övgü toplayan hikâyesi "The Open Boat"dur. Andrew Lytle'a göre bu, İngiliz dilinde yazılmış en güzel hikâyedir ⁽⁴⁾. Sürükleyici bir olay örgüsüne sahip olan hikâye, gemilerinin batmasından sonra dört arkadaş, kaptan, aşçı, muhabir ve yağcının küçük bir kayıкта verdikleri yaşam mücadelesini sunar. İçinde dört kişi barındıran küçük kayık, bir ara karaya yaklaşırsa da, gecenin bastırmasıyla tekrar uzaklaşır. Ertesi gün dalgaların daha da kabarmasıyla gene büyük bir mücadelenin başladığı görülür. Çok geçmeden kayık alabora olur ve kayıktaki dört arkadaş yüzerek yaşamlarını kurtarmaya çalışır. Ne var ki içlerinde en iyi yüzabilen ve kişilik açısından en mükemmel olan yağcı, karaya sağ olarak ulaşamaz.

Crane bu hikâyeyle artık evrende kişilerin pek önemi olmadığını belirtmeye çalışır. Çünkü doğa insanlara karşı ilgisiz ve insan yaşamı da, onun gözünde anlamsızdır. Hikâyede vurgulanmaya çalışılan bir diğer önemli tema da, insanlar arasında en zor anlarda kurulan dostlukların daha içten ve daha etkili olmasıdır. Yazar, The Red Badge of Courage'da gördüğümüz gibi, burada da gerçek anlamdaki kardeşliğin ve dostluğun

önemine değinir. Çünkü batmak üzere olan bir kayıkta çaresiz bir şekilde ölecekleri anı bekleyen insanlar arasındaki dostluk örneği, bize Henry ile Wilson arasındaki sıcak dostluğu anımsatmaktadır.

"The Open Boat"u şaheser yapan bir diğer önemli nokta da, Crane'in hikâyede üç farklı bakış açısı, yani yeni bir teknik kullanmasıdır. Bunlar; grup bakış açısı, gözlemci-anlatıcının (muhabirin) bakış açısı ve tanrısal-yazar anlatıcının bakış açısıdır. Crane hikâyede beklenen heyecan ve ilgiyi artırmak için çoğunlukla grup bakış açısını kullanır. Böylece hikâye, içerdiği heyecan ve gerilimi okuyucuya da tattırmış olur. Diğer yandan, hikâyedeki kişilerin psikolojik durumlarını açıklamada zorluk çeken Crane, bu durumlarda muhabire, yani gözlemci anlatıcıya başvurur. Zaman zaman da, okuyucuya yaklaşmak için, tanrısal anlatıcıyı devreye sokar. Bunu yapmaya çalışırken kardeşlik duygusu gibi, kişilerin hissettikleri bir takım duyguları da ortaya çıkarır.

Crane'in diğer önemli bir eseri ise James Hafley'in "artistik şaheser." (5) olarak adlandırdığı The Monster'dir. The Monster, Crane'in özenle üzerinde durduğu çalışmaların başında gelmektedir. Yazar bu eserde hiç çekinmeden toplumdaki bütün çarpıklık ve çirkinlikleri gözler önüne serer. Olayda Trescott'ların yanında çalışan Henry Johnson'ın başından geçenler anlatılmaktadır. Henry, zenci olmasına rağmen çalışkanlığı ve dürüstlüğüyle kasabada ve aile çevresinde herkes tarafından sevilen biridir. Ona karşı duyulan bu sevgi ve güven, Henry'nin bir gece eve döndüğünde Trescott'ların evlerinin yandığını görüp, evin oğlu Jimmie 'yi kurtar-

mak için içeri girmesiyle değişik bir boyut kazanır. Çünkü Henry, Jimmie'yi kurtarmak için kendini ateşler içine atmış ve yüzü yanarak tanınmaz hale gelmiştir. Bu davranışı önceleri Henry'yi bir kahraman yapar ve halk ona büyük bir saygı ve sevgi duyar. Fakat sonradan Henry'nin yangından kaynaklanan çirkin görünüşü karşısında halkın bakış açısı değişir. Artık çevredekiler Henry'yi yavaş yavaş çirkin, tiksindirici bir yaratık gibi görmeğe başlar. Öyle ki en sevdiği insanlar ve yakın dostları bile onu kendilerinden soyutlayarak, kasabadan uzaklaştırılması gerektiğini düşünürler.

Crane bu eseriyle toplumdaki sözde değerleri, inançları ve gelenekleri eleştirmektedir. İnsanlar her ne kadar dürüst ve idealist görünmeğe çalışsalar da, Crane, onların kendilerini aldatarak yanlış içinde olduklarını dile getirmektedir. Crane bu yanlışlığa neden olarak, "The Open Boat" da ve The Red Badge of Courage'da en güzel örnekleri görülen kardeşliğin ve gerçek dostluğun eksikliğini gösterir.

Crane Batı kasabalarından ve deniz yaşantısından esinlenerek yazdığı hikâyelerin yanı sıra, gecekondü hayatını ve sorunlarını içeren eserler de yazmıştır. Bazı eserlerinde yer ve konu açısından malzeme olarak kullandığı New York'un Bowery bölgesinde yaşamının belirli bir kısmını sürdürdüğü için, bu yörenin sosyal, ekonomik ve geleneksel yapısı hakkında derin bir bilgi birikimine sahiptir. Crane'in en gerçekçi romanlarından biri sayılan Maggie: The Girl of the Streets böyle bir birikimin ürünüdür. Yazar bu romanında toplumu bütün çarpıklık ve çelişkileriyle açıkça sunduğu için, birçok eleştiriye hedef olur. Çünkü Crane Maggie'yi

yazmakla topluma olan başkaldırısını belirterek, büyük bir cesaret örneği gösterir. Bu yüzden, "kenar mahallelerinin ucuz ve basit apartman dairelerindeki sefil yaşantıyı ciddi olarak ele alıp işleyen ilk önemli yazar Crane'dır, denilebilir" (6). Crane bu romanında yine insanların tutum ve davranışlarındaki iki yüzlülüğü göstererek, onların büyük bir yanlışlığı içinde olduklarını ve bu yanlışlığının sonuçta felakete yol açtığını, Maggie'nin ve ailesinin diğer fertlerinin kişiliklerinde açıkça gözler önüne sermektedir. Bu romandaki insan yaşantısı yanlışlıklar, hayaller, çatışmalar ve düş kırıklıklarıyla resmedilmektedir. Bütün insanlar birbirleriyle olan sosyal ilişkilerde sürekli bir ikiyüzlülük, yapmacıklık ve çıkarıcılık örneği gösterirler. Crane'in resmetmeğe çalıştığı toplumda insanlar, yüzeysel olarak dine ve geleneksel değer yargılarına tam bir bağlılık gösterirler. Fakat gerçekte her türlü günahı işleyip her kötülüğü yapmaktadırlar.

Maggie'de olay örgüsü, gecekondu pisliğinde büyüyüp, güzelliğini, saflığını ve dürüstlüğünü korumağa çalışan Maggie adında genç bir kızın başından geçenlerden oluşmaktadır. İçinde yaşadığı toplum ne kadar kötü niyetli, zararlı ve düşman ise, Maggie de o denli saf, temiz ve dürüsttür. Maggie bu saf ve temiz duygular içinde herkesi kendi gibi görmekte ve herkesten aynı anlayışı beklemektedir. Fakat bu iyi nitelikleri çok geçmeden toplum tarafından istismar edilerek, Maggie'nin yaşamında büyük bir çöküşe neden olur: Maggie önceleri ailesinden beklediği yakın ilgi ve sıcaklığı göremez. Zihninde canlandırmaya çalıştığı aile yapısında ne

annesi, ne babası ne de kardeşi bekleneni veremez. Düşündüğü aile tipinden çok farklı bir aile yapısıyla karşılaşan duygusal Maggie, büyük bir düş kırıklığına uğrayarak, kurtuluşu Pete adında çapkın bir gençte bulduğuna inanır. Pete'in, Maggie'nin duygularına seslenen birkaç etkili söz söylemesi, onu kendine bağlamasına yeter. Fakat bir zaman sonra, Pete'in de yapmacık, sahtekâr olduğunu ve kendini aldattığını farkeden Maggie, yaşamını bir hayat kadını olarak sürmek zorunda kalır. Ailesine dönüp kendini affettirmek istemiş, fakat her türlü kötülüğü yapıp, her günahı rahatça işleyerek gelenekleri ve dini kuralları hiçesayan ailesi, yalnızca toplumun değer yargılarına ve inançlarına uymuş görünmek için Maggie'yi evden kovmuştur. Bu arada Pete de Maggie'yi terketmiştir. Duygusal ve hassas bir yapısı bulunan Maggie, bütün bu olarlardan sonra hayatın çirkinliklerine daha fazla dayanamayarak intihâr eder ve yaşamına son verir.

Toplumun acımasızca bir elıştırisi olarak yorumlanan Maggie için Crane şöyle demiştir: "Maggie'yi yazarken, insanları insanlara, bana göründükleri gibi göstermekten başka bir amacım yoktu" (7). Bu yüzden önceden ilgi görmeyen kitap, ancak The Red Badge of Courage'ın satış rekorundan sonra dikkatleri çekmiştir. Herşeye rağmen işlenen tema ve kullanılan yeni teknikle Amerikan edebiyatında sosyal boyutlu romanın başlamasını sağlayarak önemini defalarca vurgulamıştır. Bunun en güzel kanıtı, bazı İngiliz yazarlarından yılın en iyi kitabı için oylamaları istendiği zaman, H. G. Wells'in Maggie'yi seçmiş olmasıdır (8). Öte yandan Robert Spiller'a göre Modern Amerikan roman ve hikâyesi Maggie'nin basılmasıyla doğmuştur (9).

Crane evrensel konuları roman ve hikâyelerinde olduğu kadar, yazdığı şiirlerinde de işlemeğe çalışmıştır. Crane'in şiirlerinde çizmeğe çalıştığı dünya, diğer eserlerindeki-
lere oranla daha karamsar ve daha kötümser izler taşımaktadır. Fakat şunu da belirtmek gerekir ki, Crane şiirlerinde sevginin, dayanma gücünün, kendine güvenin olumlu yönlerine de değinmiştir.

Meksika dönüşü yazdığı ilk şiir kitabı, The Black Riders'da yazar, din ve sosyal konulardaki başkaldırısını dile getirmektedir. Bu şiir kitabına, birçok hikâyesine tercih edecek kadar, çok değer verir. Böyle bir kitabı ortaya koyma sebebini de şöyle açıklar: "Amacım hayat hakkındaki genel düşüncelerimi göstermekti..." (10). Crane bu eserinde, çağdaşlarının kullandığı ve vurgulamaya çalıştığı geleneksel ölçü ve kurallara pek bağlılık göstermez. Çocukluğunda kardeşleriyle birlikte mutlu günler geçirdiği Sullivan County yöresini, hikâyelerinde olduğu kadar, şiirlerinde de bir takım imaj ve tasvirlerle vurgulamaktadır. Şiirlerinde dine, geleneklere, sosyal yapıya karşı isyanını belirttiği gibi, kutsallığına inandığı aşk ve sevgiye de değinir. Summaya çalıştığı aşk teması, acı ve ızdırapla bağlantılı olarak işlenmekte olup, aşk ve ızdıraptan oluşan bütünlük, sadakat ve bağlılıkla ilintili bir şekilde açıklanmaktadır. Crane'e göre, "gerçek anlamda sevmek", acı çekmektir" (11).

Crane'in şiirlerinde görülen diğer önemli bir nokta da gerçek sorunu ve gerçek hakkındaki düşüncelerdir. Crane şiirlerinde kısaca insanların bu dünyada gerçeği bulamadıkları gibi, adaleti de bulamayacaklarını vurgulamaya çalışır.

Bu yüzden, yeryüzünde zeki ve kutsal sayılan hiçbir şeye ve hiç kimseye asla inanmamaktadır. Çünkü ona göre yaşam her zaman düş kırıklığı ve felaketle sonuçlanmaktadır.

Crane'in ikinci şiir kitabı olan War Is Kind, otuz yedi şiirden oluşmaktadır. Bunlardan ondördü, 1895-98 yılları arası basılır. Ayrıca içinde, on aşk şiirinin bulunduğu "Intrigue" adlı bir bölümde yer almaktadır. Yazar bu eserinde, dini görüşlere yer vermesinin yanı sıra, İspanyol-Amerikan savaşından esinlenerek, büyük askeri zaferler ve bilinçsiz cesareti de eleştirmeye çalışır. Tanrının savaşta insanlarla oynadığını savunan Crane, bazı insanların diğerlerini sömürmelerini ve Laissez-Faire (Liberal Ekonomi) ekonomistlerinin adaletsizliklerini reddeder. Bu şiir kitabında yine, geleneksel dini inanca, askeri zafere, sözde değerlere, ihtirasa olan başkaldırısını dile getirir. Bunu yaparken, insanları zayıf, günahkâr olarak gösterir ve onların içinde bastırılması güç kötülüklerin bulunduğunu ve bu yüzden doğanın insanları dikkate almadığını belirtir. Böylece insan ne gerçeği bulabilir, ne adaleti kurabilir, ne de kendini bencillik duygularından soyutlayabilir.

Crane eserlerini yaratırken, mutlaka günlük yaşamından, gezip gördüğü yerlerden ve uzun bir süre çalıştığı gazetecilik yıllarından edindiği izlenimlerden büyük ölçüde yararlanmıştı. Kısaca bütün eserleri, gezip görerek veya yaşayarak edindiği belirli bir deneyimin ürünüdür. Yazarın, bu kuralın dışında kalan tek eseri The Red Badge of Courage'dir. Crane bu romanında ele alıp incelemeye çalıştığı iç savaş asla görüp yaşamamıştır. Sadece hayal gücünden yararlanarak yazdığı

bu romanı öyle gerçekçi bir yapıya büründürür ki, yalnızca kitabı okuyup eleştirenleri değil, bizzat savaşa katılmış, savaş malûllerini bile oldukça etkiler ve onlara, geçirdikleri savaş yıllarını yeniden yaşatır.

Crane, çalışmamızın büyük bir bölümünü oluşturan bu şahseri yazmakla "insanı değişik durumlarda, en şiddetli, en duygusal anında inceleyerek bu yaratığın tabiatını, iç dünyasını incelemeye çalışmıştır" (12). Crane'i yazar olarak devleştiren ve satış rekorları kıran bu roman, zihninde ideal bir savaş imajı bulunan Henry adında bir çiftçi çocuğunun askere gönüllü yazılmasıyla başlar. Savaşı, okuduğu kitaplardan ve başkalarından işittiklerinden etkilenecek idealist bir şekilde yorumlayan Henry'nin, savaşta gördükleriyle zihninde canlandırdıkları tam bir çelişki doğurur. Bu da Henry'de büyük bir düş kırıklığı yaratır. Hikâyenin kahramanı bütün romantik düşünce ve davranışlarıyla sürekli yanılgı içindedir. Crane, onun bu durumunu kullandığı anlatım tarzı, tasvir ve imajlarla çok etkili bir biçimde gözler önüne sermektedir.

The Red Badge of Courage'ın kahramanı Henry, savaşın henüz başladığı bir anda büyük bir panik ve korku içinde dehşete kapılıp çarpışmadan kaçır. Fakat sonradan kaza sonucu aldığı sözde yarasıyla suçluluk duygusunu üzerinden atarak, psikolojik açıdan biraz olsun rahatlar. Arkadaşlarının bu yarayı gerçekmiş gibi kabul edip, Henry'yi kahramanlık havalarına sokmaları, onun kişiliğini oldukça etkiler. Böylece, Henry artık kaçmak bir tarafa, düşmanla çılğınca sa-

vaşmaya başlar. Romanın başlarındaki ürkek, duygusal Henry'nin yerini gerçekçi, cesur, kahraman Henry alır. Bu da romanda fiziksel hareketten çok, psikolojik atmosferin etkin olduğunu gösterir. Henry düştüğü psikolojik yanılgı ve düşkünlüğünden başlayarak, dengeli bir kişilik gelişmesi gösterir, olayları ve gerçekleri olduğu gibi görmeğe ve kabûllenmeğe başlar. "Dolayısıyla The Red Badge of Courage duygusal bir gencin savaş öncesi, savaş hali ve savaş sonrasında, yanılgı ve aldanmalarla dolu yaşantısının hikâyesidir" (13).

Crane, döneminin alışlagelmiş edebiyat kurallarına başkaldırı niteliği taşıyan The Red Badge of Courage ve Maggie gibi eserleriyle, Amerikan edebiyatında yenilikçi, çağdaş edebi geleneğin başlamasına çok büyük bir katkıda bulunmuştur. Uğradığı birçok haksızlığa, eleştiriye ve ekonomik güçlüklerle rağmen, her zaman yerleşik edebi kuralların dışına çıkarak duyduğu, gördüğü ve hissettiği gibi yazmayı amaçlamış ve bunda da başarılı olmuştur.

II. BÖLÜM

THE RED BADGE OF COURAGE'DA YAPI ve TEMA

Edebiyat alanında isim yapmış yazarlara bakıldığında, bazılarının bir anda şöhretin doruğuna ulaştığı, birçoklarının da çeşitli zorluklarla beraber yoğun ve yorucu bir uğraş sonunda kendilerini kabul ettirebildikleri görülür. Crane karşılaştığı pek çok sosyal ve ekonomik engellerden sonra, ancak The Red Badge of Courage'ın basılmasıyla başarıya ulaşabilmiştir. Bu başarının en büyük kaynağı Crane'in kendine olan sonsuz güveni, hırsı ve deneyimleridir. Karşılaştığı çeşitli sorunlarla birlikte elde ettiği şöhretin tadını doyasıya çıkaracak kadar uzun bir yaşam sürdürememiştir. Fakat Amerikan edebiyatına yeni bir anlam kazandıran The Red Badge of Courage'la ölümsüz yazarlar arasındaki yerini olarak yıllarca adından söz ettirmiştir.

Crane'in edebiyat yaşamında dönüm noktası sayılan The Red Badge of Courage, yazdığı romanların en çok okunanı ve en etkili olanıdır. Bunun nedeni, romanın ilk bakışta savaş içerikli görünmesine rağmen, Crane'in diğer eserlerinde yaptığı gibi bu eserinde de evrensel temaları işlemesidir. Çünkü Crane The Red Badge of Courage'da insanı, doğayı, yenilgileri, gururu, öfkeyi, korkuyu, cesareti, dostluğu vurgulamaya çalışır. Yazar diğer romanlarında olduğu gibi, bu romanında da gururdan kaynaklanan yenilgileri, anlamsız insan öfkesi ve şiddetini, soyutlanma duygusunu etkili bir şekilde okuyucuya iletmek için, bir takım hayvan ve doğa imajları,

tasvirler ve semboller kullanır. Çeşitli tematik ve yapısal özelliklerden oluşan böyle bir eseri yaratırken, Crane diğerlerine oranla The Red Badge of Courage üzerinde daha çok durmuştur. Bu konuda yakın arkadaşı R. G. Vosborge şöyle der: "The Red Badge of Courage'daki her olay ve kişinin her anki durumu bütünüyle ve etraflıca tartışıldıktan sonra, hikâyeye uyarlanmıştır" ⁽¹⁾. Yine Edwin Cady ve William Howarth da, romanın en az yedi defa düzeltilildiğini belirtmişlerdir ⁽²⁾. Roman, Crane'in önceki eserlerinden daha etkili bir bakış açısı sunmaktadır. Bu bakış açısı, romana sempati ve psikolojik bir yoğunluk kazandırdığı için, romanın kahramanı Henry'nin zihninde odaklanmıştır. Diğer bir deyişle okuyucu olayları Henry'nin gördüğü ve algıladığı gibi görüp algılamaya çalışır. Böylece okuyucu romanı okurken, olayları yazılı sözcüklerden çok, görüntüler şeklinde algılar. Romanın okuyucuda böyle fotoğrafik bir izlenim bırakması, aynı zamanda Crane'in empresyonist yönünü gösterir. Crane'in anlatımda bu şekilde bir yola başvurmasının amacı, okuyucunun romanı okurken görmesini sağladığı gibi, aynı zamanda da romanın yalnızca savaş içerikli olmadığını göstermektedir. Çünkü romanda savaşla birlikte bir takım psikolojik durumlar, yanılmalar, çelişkiler ve davranış farklılıkları da ironik bir teknikle vurgulanmaktadır. Romanda savaşın nedenlerine, çarpışma yöntemlerine ve savaşın doğuracağı sonuçlara pek fazla değinilmemektedir. Bir taraftan, asıl ilgi Henry'nin kahramanlık düşleriyle korkuları arasındaki gerilime yöneltilirken, diğer taraftan da kendini aldatan gururuyla olayları algılama gücünün gelişimi arasındaki çelişki dile getirilir.

Tematik açıdan romanda sürekli bir değişiklik söz konusu olduğu için, yapısal açıdan da farklı bölümler oluşmuştur. Yapı, Henry'nin psikolojik gelişimine uygun olarak geliştirilmiştir. Roman, ortak imajlardan, sembollerden ve temalardan meydana geldiği için, farklı olayları içeren bölümlerden oluşan sade, tek bir yapı oluşturmaktadır. Bütün bu bölümler tam bir bütünlük sağlayacak şekilde ustaca düzenlenmiştir. Roman bölümler şeklinde ele alındığında, inceliklerle içiçe geçmiş tema ve yapının, romanın tamamlayıcı unsurları oldukları açıkça görülür. Romanda işlenen temaların çokluğu, eseri kendi içinde iki ana kısma ayırmaktadır: Başlangıçtan onikinci bölümün sonuna kadarki yeri içeren birinci kısım, Henry'nin gururunu kahramanlık düşlerini, korkuyla çarpışmadan kaçışını, Jim Conklin'in ölümü karşısında dehşetle sarsılmasını ve onikinci bölümde yaralanmasını anlatmaktadır. Romanın bu ilk kısmındaki genel eğilim, kahramanın çevreden soyutlanmasına, konuşulandan ve olaklardan korkmasına, düş kırıklığına ve ümitsizliğe yöneliktir. Onüçüncü bölümden romanın sonuna kadarki yeri içeren ikinci kısımda ise, Henry'nin birliğe yeniden katılması, beliren cesareti, kendini tanımasında gösterdiği olgunluğu ve en sonunda da Henry'nin olgun bir insan durumuna gelmesi dile getirilir. Henry'nin kişilik açısından gelişimi, pek basit bir gelişim değildir. Çünkü temelinde gurur, korku ve şüphe yatmaktadır. Bu aşamalardan geçerek belirli bir gelişim süreci göstermiştir. Henry önceleri kendine özgü bir gerçek anlayışıyla hareket etmektedir. Daha sonra grup içindeki yerini belirlemeğe çalışır ve zamanla bütün engel ve

kısıtlamaları farkederek kendini de olduğu gibi kabul etmeye başlar.

Yazar birinci bölümde önceleri, Henry'nin annesinden ve memleketinden ayrılışını dile getirirken, daha sonraları romanın en önemli temalarından olan Henry'nin gururu ve çarpışmadan kaçma korkusunu açıklamaya çalışır. Bunun yanı sıra, romanın ilk satırlarından, yakında patlak vereceği sanılan çarpışmanın gerilimi hissedilmektedir. İlk paragraftan sonra dikkatler romandaki kişilere yönelir ve önemli temalar yavaş yavaş göze çarpmaya başlar. Örneğin Jim Conklin dere-den dönüşünde elindeki çamaşırı bir bayrak gibi gelişi güzel sallarken, Crane'in vurgulamaya çalıştığı şey, romanın sonraki bölümlerinde önemli bir yeri ve anlamı olan bayrak imajını daha ilk bölümlerde vermeğe çalışmasıdır. Çünkü bu imaj daha sonra gururu sembolize edecektir. Öte yandan, Henry'nin askerler arasında dolayan dedikodulara herhangi bir tepki göstermediği görülür. Henry çıkması düşünülen bir çarpışma hakkında ki dedikodulara yalnızca susup, kendi kendine düşünerek ve sonunda da kendini arkadaşlarından soyutlayarak cevap vermiş olur. Böylece Crane, romanın henüz ilk başlarında soyutlanma temasına kısaca değinmiş olur:

Genç bir er, kenarda durmuş, uzun boylu askerin anlattıklarıyla, çevresindekilerin söylediklerini dikkatle dinliyordu. Bir süre saldırı ve hücumla ilgili tartışmaları dinledikten sonra, barakasına doğru ilerledi, kapı görevi gören aralıktan içeri süzüldü. Son anda zihninde beliren bir sürü düşüncelerle başbaşa kalmak istiyordu⁽³⁾.

Henry, bu ruh hali içerisinde yalnız başına otururken, bir

ara savaş düşlerine dalarak kendini eski Yunan kahramanları gibi görmeğe ve Homeros'un yazdığı savaşları bizzat yaşayacağını düşlemeye başlar. Bu romantik düşüncelerin tam ortasında, Crane ustaca bir geriye dönüş tekniğı kullanarak, tüm dikkatleri bir anda Henry'nin gönüllü asker olarak yazıldığı döneme çevirir. Crane burada geriye dönüş tekniğini kullanırken, kahramanın önceki askerlik düşleriyle daha sonra yüzyüze geldiğı durum arasındaki çelişkiyi ironik bir şekilde sunmayı amaçlar. Henry gönüllü asker olarak yazılmaya büyük bir heyecan ve gururla gider. Fakat eve döndüğünde, annesinden beklediğı aynı heyecan ve ilgiyi göremez.

İkinci bölümde Henry'nin yalnızlığı devam etmekte ve kendini çevreden soyutlamasından kaynaklanan korkusu ve endişesi dile getirilmektedir. Bu korku ve endişenin odak noktasını, Henry'nin çıkabilecek bir çarpışma durumunda nasıl bir davranış örneğı göstereceğı düşüncesi ve endişesi oluşturmaktadır. "Çarpışma sırasında kahramanca vuruşacak mıyım, yoksa korkup kaçacak mıyım?" sorusu sürekli zihnini karıştırır:

Delikanlı içindeki endişelerin bir türlü silinip uzaklaşmadığını görüyordu. Aksine, insanın canını sıkan uzun bir bekleme devri başlamıştı. Savaşın başlayacağı hikâyesi, onun kendi kendini düşünmesine neden olmuştu. Şimdi zihninde oluşan yeni sorularla, mavi üniformalı ordunun bir parçası olarak eski yerine dönmek zorundaydı (4).

Giderek yoğunlaşan bu düşünceler, Henry'yi arkadaşlarından daha da uzaklaştırır. Crane, kahramanın korku ve endişelerini

özenle vurgulamak için, bir takım hayvan imajları kullanır. Örneğin gölgeleri "canavarlar", kamp ateşlerini "canavarların gözleri", insanları "sürüngeçler" ve askerlerden oluşan sıraları ise "yılanlar" şeklinde tanımlamaya çalışarak, tüm dikkatleri Henry'nin zihninde oluşan düşüncelere çekmek ister. Romanın henüz başlarında kullanılan bu imajlar, Henry'nin gerçek düşmanının karşı düşman kuvvetleri değil, bizzat kendisi olduğunu gösterir. Çünkü Henry, bu ilk bölümlerde kendisiyle sürekli bir çalışma içindedir. Görüldüğü gibi roman, her ne kadar savaş içerikli görünürse de, ilk bölümlerde fiziksel bir çarpışmadan çok, kahramanın kendi kendisiyle olan psikolojik çatışması gözler önüne serilmektedir. Dikkati çeken diğer önemli bir nokta da, bu bölümlerde vurgulanmağa çalışılan bütün olayların, imajların, sembollerin ve temaların ustaca düzenlenmiş bir yapıyla birleştirilmiş olmasıdır. Çünkü bütün bu imajlar, semboller ve temalar daha sonraki bölümlerde de yeniden karşımıza çıkacaktır. Örneğin, ışınlarını askerler üzerine yönelten "güneş" imajı daha sonra beşinci, altıncı, dokuzuncu, onyedinci ve yirmidördüncü bölümlerde temalara uygun olarak tekrar kullanılmıştır. Öte yandan karanlıkta ayağı birşeye takılıp düşen bir askerın, elini sürüterek düşürdüğü tüfeğini bulmağa çalışırken, bir başka asker tarafından elinin çiğnenmesiyle meydana gelen ilk "yaralanma" olayı romanın çeşitli bölümlerinde defalarca dile getirilir. Fakat bütün bu tekrarlar, romana monotonluktan çok, akıcılık ve heyecan kazandırmaktadır. Bu eserde Crane'in yapısal açıdan ustalığını gösteren diğer canlı bir örnekte yürüyüş sırasında askerlerden şişmanca olanının, or-

manda sahipsiz gördüğü bir atı çalmağa kalkışması, sonradan atını geri almak isteyen genç bir kızla aralarında geçen tartışma ve diğer askerlerin bu tartışmaya katılarak kızı desteklemeleri sonucu atın tekrar kıza getirilmesi olayıdır. Bu kısa ilginç olay, ilk bakışta ana temadan ayrı bağımsız gibi görünmektedir. Fakat Crane yapısal ustalığıyla ara yere sokuşturduğu bu ilginç olayla, okuyucuyu gerilimli atmosferden soyutlayarak rahatlatmaya çalışır. Bu da romanda bir kopukluk yaratmadığı gibi, aksine canlılık kazandırır.

Üçüncü ve dördüncü bölümlerde çarpışmanın iyice yaklaşmasıyla, Henry'deki korkunun daha da yoğunlaştığı görülür. Bu sırada ormanda bir cesetle yüzyüze gelmesi onun korkularının doğaya yansımalarına neden olur. Dördüncü bölümdeki genel hava zihinsel olmaktan çıkarak, askerlerin savaştan kaçışlarıyla başlayan fiziksel bir harekete dönüşür. Bu bölümde bayrak imajı yeniden göze çarpmaktadır. Bir an görünüp kaybolan bayrak, o anda askerlerin korkularını simgelerken, romanın son bölümlerinde Henry ile birlikte Wilson'ın da cesaretini vurgularcasına gururla dalgalanacaktır.

Beşinci bölüm Henry'nin ilk defa çarpışma ile yüzyüze gelmesini içerdiği için çok önemlidir. Artık Henry kendini düşünmeyi bir kenara bırakıp, savaşta ilgilenmeye başlar. Çarpışmanın başlaması, Henry'de arkadaşlık duygusunun oluşmasına neden olur. Edindiği bu ilk arkadaşlık duygusu, Henry'nin askerlere, özellikle Wilson'a bağlılığını doğuracaktır.

Çevresinde arkadaşlarının olduğunu farkındaydı. Bu güçlü savaş kardeşliği-

ğini, uğrunda savaştıkları amaç beraberliğinden daha etkili buluyordu. Bu, ölüm tehlikesi, toz ve duman arasında doğan bir kardeşlikti (5).

Diğer taraftan Henry'nin içine düştüğü ilk yanılgılar da bu bölümde ortaya çıkar. Henry önceleri, çıkacak bir çarpışmada asker olarak kahramanca savaşılabileceğini ve kahramanca ölebileceğini düşünmüştür. Fakat bu ilk çarpışma sırasında gördükleri, onun düşlediklerine hiç benzememektedir. Crane bu yanılgıyı, "öyle kahramanlık, cesur hareketler filan yapan yoktu" (6) sözleriyle daha iyi açıklamaktadır.

Altıncı bölüm romanın birinci kısmının merkezini oluşturmaktadır. Bu bölümde etkin olan tema, gururun ironik bir şekilde yok oluşudur. Bölümün hemen başında, Henry düşmanın geri püskürtülmesinden asker olarak kendine pay çıkarır ve mutluluğunu dile getirir:

Kendi kendini tatmin etmiş olmanın hazzı içindeydi. Hayatının en tatlı heyecanını yaşamıştı. Adeta kendi benliğinden sıyrılarak, son sahneyi tekrar gözlerinin önünde canlandırdı. Böylesine vuruşabilen bir insan mükemmel bir asker sayılırdı (7).

Henry'de oluşan bu duygu ve düşünceler, düşman kuvvetlerinin yeniden saldırıya geçişiyle altüst olur. O düşman askerlerini vahşiler olarak görür ve korkmaya başlar; artık içindeki gurur ve neşenin yerini korku ve heyecan almıştır:

Gözlerine, bitkin bir atın gözlerindeki benzer bir ifade gelmişti. Sırtı sinirsel bir güçsüzlükle titriyordu. Bütün kol kas-

larının kanı çekilmiş; uyusuk bir hal almıştı. Elleri de, görünmeyen eldivenler içindeymiş gibi, oldukça büyük ve kaba görünüyordu. Dizlerinin de bağı çözülmüştü (8).

Psikolojik olarak bu duyguları yaşarken, yanındaki gençin tüfeğini atarak kaçmasıyla, Henry ve diğerleri de onun ardından kaçmaya başlar. Böylece Henry'nin kaışı, öncelikle gururunun ironik bir şekilde son bulmasını gösterdiği gibi, kahramanlık yanılgılarını da açığa vurmaktadır.

İlk altı bölüm, Henry'nin romantik düşleri, korkusu ve bu korkudan kaynaklanan soyutlanma duygusuyla ilgilenirken, daha sonraki altı bölüm ise, Henry'nin romanın başından beri farkedilen korkaklığına, gerçekçi bir yaklaşım sunmaktadır. Yedinci bölümde Henry, kaçmakla en doğru olanı yaptığını ve kaçmayanların da yok olacaklarını düşünüp, kendini haklı çıkarmaya çalışır. Kendini zeki olan ve doğru hareket eden birisi olarak görür ve diğerlerine de kaçmadıklarından dolayı aptal gözüyle bakar. Gerçekte bütün bu düşünce ve duygularının altında gizli de olsa bir suçluluk duygusu yatmaktadır. Fakat önceleri bu duyguyu kendine bile açamaz. Böyle bir psikolojik durum içinde ormanın içlerine dalan Henry, eline alarak fırlattığı kozalakdan korkan bir sincabın kaçtığını görür. Bu deneyimden sonra kahraman, artık doğanın da kendisinin kaçmakla en doğru olanı yaptığını onayladığını düşünmeğe başlar ve böylece doğaya duyduğu sempati ve güven iyice artar:

Bu manzara ona güvence veriyordu. Canlılık taşıyan toprak çok güzeldi. Burada

din sükunetti. Ürkek gözleri bir damla kan görmek zorunda kalsa, ölürdü. Henry şu anda doğayı, belalardan nefret eden bir kadına benzetiyordu (9).

Böylece Henry, doğanın kendisiyle aynı kanıda olduğunu düşünerek bir süre yoluna devam eder. Doğayı sığınılacak bir mabet gibi gören Henry, ormanın ıssız bir yerinde ansızın bir cesetle karşılaşınca dehşete kapılır ve bütün düşünceleri altüst olur:

Sütun gibi yükselen bir ağaca dayanmış cansız bir insan ona bakıyordu. Sırtında bir zamanlar mavi olup, şimdi melankolik yeşili andıran bir üniforma vardı. Henry'ye dik dik bakan gözler, ölü balığın gözlerindeki benzer sıkıcı bir renk tonuna bürünmüştü. Ağzı açıktı ve rengi de kırmızıdan çok ürpertici bir sarıyı andırıyordu. Kül rengi yüzünde küçük küçük karıncalar dolaşıyordu. Bunlardan bir tanesi, yakaladığı birşeyi üst dudak boyunca sürüklüyordu (10).

Böylece Henry acı gerçeğe yüzyüze gelir, artık yapabileceği tekşey ölümün çirkinliğini ve savaşın dehşet verici gücünü kabullenmektedir.

Sekizinci bölümde Henry, savaşın korkunç ve dehşet verici yönüne gözleriyle tanık olur. Yaralılarından oluşan bir dizi askerle karşılaşan Henry, onlarla kısa da olsa yakın bir iletişim kurma fırsatı bulur. Fakat bütün bu yaralı askerler bir tarafa, Henry üzerinde en büyük etkiyi perişan kılıklı asker bırakır. Bu asker, oldukça doğal davranan, hiç bir yapmacıklığı bulunmayan, dahası, vücudunun iki ayrı yerinden yaralanmış birisidir. Perişan kılıklı asker bütün bu

özellikleriyle Henry'le tam bir zıtlık oluşturmaktadır. Bu konuda Eric Solomon da, "O, her yönüyle genç askerin bir antitezidir..." (11), demektedir. Çünkü aralarında geçen söyleşide, perişan kılıklı asker iyi bir savaş yaşandığından, askerlerin savaştan kaçmadıklarından ve aldığı yaralardan dolayı duyduğu gururu dile getirirken, Henry'ye tam bir zıtlık gösterir. Bir ara perişan kılıklı askerin kafasındaki ve kolundaki kanlı bandajlarla Henry'ye dönerek nerede yaralandığını ansızın sorması, onda panikle birlikte büyük bir suçluluk duygusu meydana getirir:

Birden gerisin geri dönerek kalabalığın arasına karıştı. Yüzü kızarmıştı. Parmakları ile sinirli sinirli ceketinin düğmesini büküyordu. Sanki çok önemli bir şeymiş gibi başını eğmiş ve tüm dikkatlerini bu düğmeye çevirmişti. Perişan kılıklı asker, delikanlının arkasından hayretle baka kaldı (12).

Dokuzuncu bölümde Jim Conklin'in ölümüyle, Henry'deki suçluluk duygusunun doruğa ulaştığı görülür. Önceleri aptal olarak gördüğü askerleri, özellikle yaralıları, artık büyük bir utançla kıskanmaktadır. Henry, kendisinin de yaralanmış olmasını büyük bir ihtirasla istemektedir. Öte yandan, romana başlık olan cümlelerin ilk defa bu bölümde Henry tarafından kullanılması da dikkate değer. Henry'nin, çarpışmadan kaçışından dolayı kapıldığı suçluluk duygusundan arınmak için, "kıpkırmızı bir cesaret madalyası"nı andıran bir yarası olmasını içtenlikle dilediği görülür. Sekizinci bölümde perişan kılıklı askerin üzerinde bıraktığı etkiyle sarsılan Henry'nin, dokuzuncu bölümde Jim Conklin ile karşı-

laşması, içinde bulunduğu suçluluk duygusunu bir kat daha artırır. Burada önemli olan Jim'in yaralı olması ve hatta ölümü değil, ölümünün Henry üzerinde yarattığı psikolojik baskıdır. Crane bu baskıyı şu sözlerle çok iyi dile getirmektedir:

Henry ani bir öfke ile başını savaş alanına çevirdi. Bütün gücüyle yumruklarını sıktı. Gazap dolu bir nutuk çekecekmiş gibi görünüyordu.

"Allah kahretsin!" dedi (13).

Böylece Jim'in onurlu ölümü karşısında iyice belirginleşen suçluluk duygusu Henry'yi daha da etkileyerek sonraki üç bölümde de devam eder.

Onuncu bölüm perişan kılıklı askerin, Jim'in ölümü hakkındaki düşünceleriyle başlar. Fakat hemen sonra bölüm gerçek kapsamına, yani Henry'nin iç dünyasına yönelir. Henry henüz Jim'in ölümünden kaynaklanan sarsıntıyı atmaya uğraşırken, perişan kılıklı asker ona tekrar nerede yaralandığını sorar. Yeniden gündeme gele bu soru, Henry'yi yine suçluluk denizine iter. Henry gittikçe yoğunluk kazanan bu suçluluk duygusundan arınmak için, ölümü arzulamakta ve çimenlere uzanmış, cansız yatan askerlere özenmektedir.

Onbirinci bölümde, Henry'nin zihninde bir takım saplantılar belirir. Bir taraftan korkaklığını itiraf etmeyi düşünürken, diğer taraftan da kaçmayıp savaşanları suçlayarak kendi suçluluk duygusunu hafifletmeye çalışır. Bu duygularıyla başbaşa kalan Henry, bir ara arkadaşlarının kendisi hakkında neler düşündüklerini düşlemeğe başlar. Arkadaşlarına karşı kendini sorumlu hisseden ve onların gözünde kişiliğini

kaybettiğini düşünen Henry, yeniden bir saldırının olmasını ve arkadaşlarının da yenik düşmesini arzular. Bir zamanlar kendisinin yaptığı gibi, onların da kaçacaklarını düşünür ve böylece onlara karşı duyduğu psikolojik eziklikten kurtulacağı gibi, kişiliğini de yeniden kazanmış olacaktır. Fakat bütün bu istek ve düşünceler ondaki suçluluk duygusunu hafifletmez, daha da artırır. Bu defa kendini bir vatan haini görür ve dünyadaki en bencil insan olarak, ölen arkadaşlarından sorumlu tutmaya başlar.

Onikinci bölüm, asıl temaya bağlı olarak üç ayrı olayı içermektedir. Bunlardan birincisi, Henry'nin suçunun kolayca gizlenmesine neden olan olaydır. Çünkü Henry'nin birliği eski yerini terkedip başka bir yere gitmiştir. İkinci olay ise, Henry'ye hem fiziksel hem de psikolojik olarak özlemini çektiği kırmızı cesaret madalyasını sağlayacak, sözde yarayı almasıdır. Son olarak ta, bir zamanlar kendi kendine duyduğu sempatinin yeniden doğmasına neden olacak neşeli yabancıyla karşılaşmasıdır. Çünkü bu yabancı asker ona, yolun sonuna kadar rehberlik etmekle kalmayıp, aldığını sandığı yaradan dolayı da Henry'ye karşı büyük bir saygı duyacak ve yakınlık gösterecektir. Henry ormanda şaşkın ve üzgün dolaşırken, ani bir saldırı sırasında yoğunlaşan top ve batarya seslerinden paniğe kapılıp kaçan kardeş birliğin askerlerinden biri, tüfeğiyle Henry'nin kafasına vurarak tesadüfen onun yaralanmasına neden olur; bu olay hem Henry'nin özlemini duyduğu yarayı almasını hem de psikolojik açıdan rahatlamasını ve arınmasını sağlamıştır. Böylece Henry, romanın başlarında olduğu gibi, kendini kahraman olarak görme yanılgısını

sürdürmek amacıyla bu yarayı kaynak olarak kullanır. Aldığı yara, "aslında yapmacık da olsa, sosyal ve psikolojik olarak sanki gerçekmiş gibi bir görev yapmaktadır (14).

Crane bu yaralanma olayını yapısal amaç için kullanır. Bunu yapmadaki gayesi, önceki temalarla mevcut olay arasındaki bağlantıyı sağlamaktır. Örneğin Henry yaralanınca aynen Jim Conklin gibi yürümeğe başlar. Bu da okuyucuyu geriye götürerek Jim'in yaşadığı anları ve ölümünü yeniden anlatır. Henry daha sonra, tıpkı birinci bölümde yaptığı gibi, annesini ve memleketini düşünmeye koyulur ve romanın başında hissedip duyduklarını yeniden gözler önüne serer. Crane böylece ilk oniki bölümü herhangi bir kopukluk yaratmaksızın bir araya getirerek, yapısal incelik ve ustalığını kanıtlamış olur.

Romanın birinci kısmı, Henry'nin birliğe geri dönmesinde büyük yardımları olan neşeli yabancının kısa bir tanımıyla sonuçlanır. Crane'in, hakkında pek detaylı bilgi vermediği yabancı, Henry'ye yardım etmek için kendi taburuna giden yoldan ayrılır. Dahası bu yabancının nereli ve adının da ne olduğu bilinmemektedir. Neşeli yabancının belirli bir savaş deneyimi vardır, ama yine de savaşı büyük bir vahşet olarak görmektedir. Çünkü Henry gibi o da, en yakın arkadaşını savaşta kaybetmiştir. Fakat neşeli yabancı, Henry'den farklı olarak savaşa daha gerçekçi bir açıdan bakar ve savaştakilere de merhamet duyar. Neşeli yabancı, insanlığın olmadığı bir yerde insanlığın yolunu bulmuştur. Bunun en güzel kanıtı, kendi görevini ve yolunu terkederek, hiçbir karşılık beklemeksizin Henry'ye rehberlik etmesidir. Uzun bir yolculuktan

sonra, Henry'yi birliğine kadar götürmesi, neşeli yabancının fiziksel bir rehber olduğu kadar, aynı zamanda ahlâki bir yol gösterici de olduğunu göstermektedir. Bütün bu özelliklerin Henry'ye yansması, ancak romanın sonlarına doğru olur. Daha yerinde bir ifadeyle, neşeli yabancı, Henry'nin ancak romanın sonunda ulaşacağı seviyeyi, **romanın** ortasında iken elde etmeyi başarır.

İlk oniki bölüm, Henry'yi gurur, panik, kaçma, suçluluk duygusu, yeniden birliğe dönüş aşamalarından geçirerek, düzenli bir gelişim süreci göstermektedir. Romanın ikinci kısmı, Henry'nin yeniden birliğine dönerek başlaması düşünülen çarpışmaya hazırlanışını içeren yeni bir yapı oluşturmaktadır. Her iki kısımda da fiziksel bir değişim söz konusu değildir; değişiklik yalnızca Henry'nin psikolojik yapısındadır. Henry, artık kendini yönlendiren ve aldatan gururundan kurtulmuştur. Yarasından dolayı uydurduğu yalanı da, kendini yüceltmek için değil, çıkacak dedikodulardan kaçınmak için hazırlamıştır. Öte yandan arkadaşlarının Henry'ye aldığı yaradan dolayı ilgi göstermeleri, onu önceden edindiği soyutlanma ve yabancılaşıma duygusundan arındırdığı gibi, yerini de yakınlığa ve dostluğa bırakmıştır. Bu kısımda asıl vurgulanmak istenen şey, Henry'deki değişikliğin yanı sıra, öncele-ri şamatacı, çok konuşkan biri görünümündeki Wilson'ın değişmesidir. Şu anda uslanmış biri olan Wilson, artık olaylara gerçekçi yaklaşımla bakmaktadır. Romanın son bölümlerinde ise, Henry ile Wilson hemen hemen aynı özellikleri gösterirler. Olgunluk açısından bakıldığında Wilson, zaman olarak Henry'den daha öncedir. Şöyle ki: Onüçüncü ve ondördüncü bö-

lömlelerdeki Wilson'ın kişiliğini, Henry daha sonraki bölümlerde kazanmağa çalışır. Özellikle onüçüncü bölümde Wilson'ın çıkacak bir savaşta kendini gönüllü olarak feda etmeye hazır olması, onun değerini ve saygınlığını göstermektedir. Wilson'ın gösterdiği diğer bir olgunluk örneği de Henry'nin yarasıyla yakından ilgilenmesi ve ona kendi yatağını vermesidir. Wilson'ın gösterdiği bu yakın ilgi, bir taraftan da Henry'nin arkadaşlarıyla psikolojik açıdan bütünleşmesine yönelik attığı ilk adımı oluşturmaktadır. Henry'nin gözünde saygınlık bir yeri bulunan Wilson, ondördüncü bölümün odak noktasını meydana getirmektedir. Bu bölümde, Wilson sabahleyin uyanır uyanmaz Henry'ye gösterdiği yakın ilgi ve bakımı sürdürerek, olumlu doğrultuda gösterdiği psikolojik değişimi devam ettirmiş olur:

Henry, nehir boyunda geçirdikleri kamp günlerinden beri, arkadaşında büyük değişikliklerin meydana geldiğini farkediyordu. Artık kendi cesaretinden fazlaca söz etmiyordu. Gururuna dokunan ufak tefek söylentilere kızmaktan da vazgeçmişti. Yüksek sesle atıp tutan genç asker değildi artık. Yerini şimdi kendine güvenen biri almıştı. Bu asker, amaçlarına ve yeteneklerine inanıyordu. Ve bu içten inanış, başkalarının söyledikleri sözlere karşı onu, kayıtsız duruma getirmişti (15).

Wilson artık kendini oldukça önemsiz biri görmeğe başlayarak, büyük bir alçak gönüllülük örneği gösterir. Geçmiş yıllardaki Wilson'ın bir aptal olduğunu kabul eder. Onda ki bu değişiklik savaşın yoğunluğuyla paralel olarak belirli bir zaman aşımından geçmektedir. Bu konuya kısaca değinen bazı eleş-

tirmenler de, Wilson'daki bu değişimin daha sonra onsekizinci bölümünde göreceğimize Henry'dekine, benzer bir paralellik göstereceğini ileri sürmektedir. Bu da yapısal açıdan çok önemlidir. Çünkü onsekizinci bölüm ikinci kısmın hem fiziki hem de tematik merkezini oluşturmaktadır. Psikolojik açıdan önemi ise, Wilson'ın gösterdiği kişilik değişimini, Henry'nin de gurur ve kahramanlık yanıllığı gibi bir takım aşamalardan geçerek göstermesidir. Böylece romanın yapısı, temayı kuvvetlendirmekle kalmayıp, aynı temayı okuyucuya yeniden açıkça iletmeyi de amaçlar.

Onbeşinci bölümde Wilson'ın gösterdiği olgunluk, Henry'de henüz görülmemektedir; Henry, Wilson'ın çarpışma öncesi büyük bir korku ve heyecan içinde kendisine verdiği mektupları anımsar. Böylece Wilson'a karşı önemli bir sır taşıdığını düşünerek, üstünlük duygusuna kapılır. Bu yüzden de kendini lider olarak görmeğe başlar. Diğer bir deyişle, Henry bu bölümdeki Wilson'a ulaşmaya çalışırken, geçmişin Wilson'ın canlandırır. Wilson'ın bir zamanlar yaptığı gibi, Henry'nin gurura kapılmasının ve kendini üstün görmesinin temelinde, Wilson'ın diğer arkadaşlarından saklamağa çalıştığı mektup sırrı bulunmaktadır. Diğer taraftan Henry'nin önceleri utanç konusu olan kaçıışı, artık üstünlüğü için bir araç olmuştur. Hatta daha ileri giderek kendini büyük bir akıllılık ve saygınlıkla kaçtığına, diğerlerinin ise, büyük bir korku ve panik içinde kaçtıklarına inandırmaya çalışır. Henry böyle boş bir gurur içinde zevkten uçtuğu sırada, Wilson utarak, sıkılarak bir zamanlar ödünç verdiği mektupları sorar. Sorulan bu soru Henry'nin gururunu ve üstünlük duygusunu iyice

kamçılar. Çünkü elinde Wilson'a karşı kullanabileceği çok iyi bir silahı bulunmaktadır. Fakat bu gurur ve üstünlük duygusu daha fazla sürmeyip, bir sonraki bölümde yerini yavaş yavaş olgunluğa bırakacaktır.

Onaltıncı bölüm savaşın varlığını hissettiren bir tanımla başlamaktadır. Son on bölümden beri görülmeyen savaşın ansızın ortaya çıkışıyla, Crane anlatım tarzını değiştirerek, Henry'nin önceki sorunlarını yeniden ortaya çıkarır. Romanda önemli bir yer tutan ve önemi defalarca vurgulanan bayrak imajı bu bölümde yeniden karşımıza çıkmaktadır. Bir taraftan Wilson'da görülen olgunluk belirtileri, diğer taraftan askerlerden birinin Henry'le, yaralanmasını ima ederek ironik bir şekilde alay etmesi ve Henry'de yeniden beliren korku, onu olgun biri olmaya zorlamaktadır. Bu da Henry'de meydana gelecek değişikliğin ilk adımını oluşturur:

Henry tehlikeyi hissetmişti. Zihni bu tehlikeye yaklaşmaktan uzak duruyordu. Artık konuşmuyordu. Alaycı arkadaşının söylediği sözlerin önemi, üstün görünmesini sağlayacak konuşkan mızacından uzaklaştırmıştı. Henry birden bire mütevazî biri olmuştu (16).

Benzeri değişiklik bütün birlik için geçerlilik kazanmağa başlar. Çünkü ilk çarpışma sırasında, askerlerin bir çoğu Henry'den önce kaçmıştır. Bu çarpışmada ise, sanki her biri olduğu yere çakılmıştır. Böylece Crane bu bölümde Henry'de meydana gelen değişikliğin, birliğin diğer askerlerinde de görüldüğünü vurgulamaya çalışır.

Onyedinci bölümde, Henry ilerleyen düşmana karşı koyarken aynen beşinci bölümde söylediği sözleri tekrarlar. Her

iki bölümde de, Henry bir süre çarpışmanın başlamasını bekler, daha sonra çarpışmanın başlamasıyla kendinden geçerek vurur ve başarıya ulaşır. İçindeki kin ve öfke her iki bölümde de dile getirilir. Bu bölümde Henry'de görülen en önemli gelişme, düşmana karşı duyduğu korku ve öfkeden meydana gelen yoğun bir nefrettir. Crane Henry'de beliren bu nefreti, ustaca kullandığı hayvan imajlarıyla çok iyi bir biçimde gözler önüne sermektedir:

İnsafsız düşmana karşı, içinde korkunç bir nefret vardı. Dün bütün evrenin kendine karşı olduğunu düşünürken, en küçüğünden en büyüğüne kadar bütün savaş tanrılarına karşı büyük bir nefret duymuştu. Bugünde aynı nefreti, karşısındaki düşman ordusuna duyuyordu. Artık çocukların kovaladığı kediyavrusu gibi yaşamaktan yılmayacağını söylüyordu. İnsanları kediler gibi bir köşeye sıkıştırmak güzeldi. Fakat böyle anlarda, onlarda dişlerini ve tırnaklarını harekete geçirebilirlerdi (17).

Kullanılan hayvan imajları Henry'nin büyük bir cesaret örneği göstermesine kadar devam eder. Kahramanca savaşıp arkadaşlarının büyük bir övgüsünü kazanan Henry, artık romanda farklı imajlarla tanımlanmaya çalışılır. Bu imajların çoğu, cesaret ve kahramanlığı simgeleyen imajlardır:

Acımasız, vahşi birisi olduğunu yavaş yavaş anlıyordu. İnandığı dini savunan bir putperest gibi çarpışmıştı... Bu mücadelede dağ gibi gördüğü engelleri devirmişti... Basit bir asker olarak uykuya dalmış; cesur bir şövalye olarak uyanmıştı (18).

Henry, kazandığı bu cesur ve kahraman kişiliğiyle, bir zamanlar özendiği insan tipini şimdi kendisi canlandırmaktadır.

Bölümün sonlarında, eskerler kendi aralarında savaşta gösterdikleri kahramanlık ve cesareten söz edip konuşurlarken, Crane romanın anlatım biçimini değiştirerek bölümü güzel bir tasvirle sonuçlandırır. İşte yeniden karşımıza çıkan güneş imajı, önceki bölümlerde ümitsizliği, daha sonra zaferi simgelerken, bu bölümde kahramanın hareketlerini ve gelişimini gösterir.

Altıncı bölüm romanın birinci kısmının merkezini oluştururken, onsekizinci bölüm de ikinci kısmın odak noktasını oluşturmaktadır. Bu iki bölüm arasında bir takım benzerlikler bulunmaktadır. Her iki bölüm de çarpışma sırasında meydana gelen bir duraklamayla başlar. Her ikisinde de Henry bir ara birlikteki arkadaşlarından uzaklaşır ve askerlerin yenileceğinden endişelenen general ile subaylar arasında geçen konuşmalara kulak kabartır. Fakat burada farklı olan tek şey Henry onsekizinci bölümde bu konuşmaları dinlerken yalnız değildir, yanında Wilson da bulunmaktadır. Kulak kabarttığı konuşmalardan, subayların gözlerinde kendilerinin pek önemli olmadıklarını ve yok olup gideceklerini anlar. Bu söylenenler karşısında Henry, altıncı bölümdeki gibi duygusal davranmayarak, söylenenlere pek dikkat etmez ve arkadaşlarına da işittikleri hakkında birşey söylemez. Bu davranış onun olgunlaşma yolunda önemli bir adım attığını gösterir. Bu noktadan sonra, kişilik açısından Henry ve Wilson artık aynı özellikleri göstermektedirler.

Ondokuzuncu bölüm, Henry'nin bağlı bulunduğu birliğin ilerlemesini ve onun bütünüyle değişmesini anlatmaktadır. Artık Henry savaştan kaçmamakta, aksine birliğin bir par-

çası olduğunu anımsayarak çarpışmaktadır. Savaşta deliler gibi çarpışması, dolaylı olarak, insanın savaşta içine düştüğü gelişmeleri ortaya koymaktadır. Çünkü savaşta cesur olmak için, insan gibi değil, mantıksızca davranarak hayvansal işgüdülerle hareket edilmektedir. Henry ile birlikte savaşan askerler bir ara durarak kendilerini güvenceye almak isterler; bu da onların yeniden insancıl özellikler kazandıklarını gösterir. Fakat daha sonra teğmenin cesaret verici ve gururlandırıcı konuşmalarıyla, askerler yeniden büyük bir hırs ve heyecanla saldırıya geçerler. Bölümün sonunda Henry ve Wilson yaralı çavuşun elinden düşen bayrağı kapmak için ileri atılırlar. Böylece her ikisi de saldırıyı, akıl almaz, çılgınca bir havaya sokarlar. Bu korkunç ve tehlikeli girişimden sonra, asıl önemlisi, onlar için çok şey ifade eden bayrağa sahip olma isteğidir:

Heyecanlı bir şekilde ileri atılırken, birden bire yanibaşında duran bayrağa karşı içinde sonsuz bir sevgi ve karşı gelinmez bir istek duymağa başladı. Bu, güzellik ve güç abidesiydi. Işık saçan bir tanrıça gibi, kendine doğru ihtişam içinde eğilmişti. Kırmızı, beyaz renklere bürünmüş, bazen seven, bazen nefret eden fakat ona daima ümitleriyle seslenen bir kadın gibiydi. Ona hiç bir zarar verilmemesi gerektiğinden büyük bir güçle sarılmıştı. İnsanların koruyucusuymuş gibi, Henry onun yanından hiç ayrılmıyordu ve aklından da, ondan yardım dilemek geçiyordu (19).

Yirminci bölümde, bayrak için yapılan mücadele ve savaşın yoğunluğu devam etmektedir. Henry bayrağı Wilson'dan zorla kapar; askerlere karşı sorumluluğunun iyice arttığını

düşünerek, onları cesaret verici sözlerle yeni bir saldırıya hazırlamağa çalışır. Tekrar toparlanan birlik, büyük bir çarpışmadan sonra, düşmanın yenilebileceğini kanıtladığı gibi, kaybettikleri gurur ve morali de yeniden kazanmanın mutluluğunu yaşamaktadır:

Yeniden coşkulu sevince kapıldılar. Ellerindeki korkunç ve her zaman güvence veren silahlara duydukları güvenle, göğüslerini kabartarak çevrelerine bakıyorlardı. Artık hepsi birer erkekti (20).

Birliğin başarısızlıktan başarıya, korkaklıktan cesarete doğru gösterdiği gelişim, Henry'nin olgunlaşmasına benzer bir paralellik göstermektedir. Çünkü bayrağı kapmak için ileri atılarak, Henry de büyük bir cesaret örneği göstermiştir.

Yirmibirinci bölüm 1de edilen zaferin gururunu, sevincini ve askerlerin birbirlerini tebriklerini içeren bir kutlamayı canlandırmaktadır. Bir önceki bölümde ilgi, önce Henry'de odaklaşıp daha sonra bütün birliğe yönelirken, bu bölümde birliğin başarısından duyulan gururla başlayarak, sonradan daralıp Henry ve Wilson'a yöneltilir. Henry ve Wilson yeniden subayların konuşmalarına kulak misafiri olurlar. Fakat bu seferki konuşmaların niteliği öncekilerin tam tersidir. Çünkü önceleri askerlerin ölüp yok olacaklarından ve savaşın da kaybedileceğinden söz eden subaylar, bu kez elde edilen başarıdan dolayı gururlandırıcı ve övücü konuşmalar yapmaktadırlar.

Yirmikinci bölümde; Henry'nin kazandığı gözlem yeteneğiyle birlikte, gösterdiği olgunluğun etkileri belirgin bir biçimde vurgulanmaktadır. Önceleri olaylara bakış açısı, du-

mandan, ağaçlardan ve kişisel yanılgılar gibi basit şeylerden etkilenmiştir. Bu bölümde ise cesur ve yiğitçe savaştığı için, Henry'nin olaylara bakış açısı daha güvenilir ve daha inandırıcı olmaya başlar. Buraya kadar anlatıcının bakış açısı, Henry'nin yanılgılarını ortaya koyarcasına üstünlüğünü belirtirken, artık bu bölümden sonra Henry'nin ve anlatıcının bakış açıları ve olayları yorumlamaları birbirleriyle özdeşleşir. Çünkü Henry artık herşeyi doğru görüp algıladığı gibi, aynı zamanda usta bir gözlemci olarak olayları yorumlayabilmektedir.

Yirmiüçüncü bölüm, gelişen olaylarda Henry'nin önemli bir fonksiyonu olduğunu açıklamaktadır. Onun yorumladığı veya ileri sürdüğü fikirler, arkadaşlarınınca da kabul edilmektedir. Vahşeti ve savaşı niteleyen bir takım hayvan imajları ve dinsel imajlar bu bölümde yeniden karşımıza çıkmaktadır. Bütün bu imajların yeniden gündeme getirilmesiyle Crane, son saldırıyla öncekileri birleştirerek tek bir amaca yönelmeye çalışır. Bu amaç, savaşın etkinliğini ve bütünlüğünü vurgulamaktadır. Bu son saldırıda Henry'nin en büyük gayesi, düşman bayrağını da ele geçirmektir. Çünkü o, bunu başarmakla sözde yarasını gerçeğe dönüştüreceğini ve kendine gerçek bir "kırmızı cesaret madalyası" kazandıracağını düşünmektedir. Bu duygular içinde Henry bir panter gibi ileri fırlayarak düşman sancakçısının elindeki bayrağı kapar ve sancakçı da kanlar içinde çimenler üzerine öylece yığılır kalır. Böylece Henry, onursuzluk sembolü saydığı sözde yarasından kurtularak, onu bir zafer simgesine dönüştürmeyi başarmıştır.

Romanın sonuç kısmı sayılan yirmidördüncü bölüme bakıl-

dığında, başlıca iki temel fonksiyonu bulunduğu gözlenir: Sanat açısından veya yapısal açıdan incelendiğinde, romanda geçen önceki olaylar imaj kalıplarıyla birleştirilerek, romanın sonuçlandırılmasına çalışıldığı görülür. Öte yandan bölüm, romandaki farklı imajların, temaların ve kişilik değişikliklerinin tam bir anlam bütünlüğü oluşturduklarını sunmaya çalışır. Romanın bu sonuç bölümü diğerlerine oranla, daha açıklayıcı bir nitelik taşımaktadır. Yirmidördüncü bölüm top sesleriyle başlar. Fakat Henry ve Wilson için, bu sesler artık önceden olduğu gibi olağanüstü birşey değildir. Duyulan bu gürültüleri, yaşamın doğal bir parçası olarak görmeğe başlarlar. Onlar için savaş, insanların kaçarak kurulabilecekleri bir olay değildir. Önceki bölümlerde yavaş yavaş belirginleşmeğe başlayan Henry'nin olaylara bakış tarzı da kendiliğinden nesnel bir bakış tarzına dönüşür.

Aklından önemli bir değişiklik geçiyordu. Zihnindeki çarpışma dolu düşünceleri atıp, yine eskisi gibi düşünmeğe başlaması dakikalar almıştı. Zihnini altüst eden bulutlar yavaş yavaş dağılıyor, kendini ve içinde bulunduğu durumu daha iyi anlayabiliyordu (21).

Geçmişteki günahlarından dolayı hiç bir arınma yolu bulamayan Henry için kendini rahatlatmanın tek yolu, bütün hatalarını bir kenara atmak ve önceki yanlışların boşuna olduğunu düşünmektir. Böylece romanda standart bir tema özelliği taşıyan Henry'nin yanlışlarının ortadan kalkması ve kişiliğinin değerlendirilmesiyle roman son bulur:

Henry kendisini gerçekten sağlam ve güçlü kan taşıyan sakin bir erkek olarak hissediyordu. Komutanları nereyi gösterirlerse gös-

tersinler, artık yılmayacaktı. Çünkü o, yüce ölümle yüzyüze gelmiş, buna rağmen ölümün gerçekten yüce olduğunu görmüştü. O, artık tam bir erkekti (22).

Romanın sonunda açıklayıcı bir yorum bulunmamaktadır. Fakat tema dolaylı olarak kısaca sunulmaya çalışılır. Açıklanmaya çalışılan bu tema, Henry'nin romanın başlarındaki durumuyla, içinde bulunduğu durumunun çok farklı olduğunun vurgulanması ve kişiliğinin olgunlaşmasının bir takım imajlarla kısaca belirtilmesiyle belirginleşir. İmajlar, önceki bölümlerde ürkütücü ve öfke belirten anlamlarda kullanılırken, bu bölümde güven verici doğa imajlarına dönüşmüştür. Son satırdaki "güneş" imajı, yalnızca romanı sonuçlandırmakla kalmayıp, diğer önemli bölümlerdeki "güneş" imajını da okuyucuya yeniden anımsatmaktadır. Crane bu imajı, romanda birleştirici bir unsur olarak başarıyla kullanmıştır. Çünkü "güneş" imajı roman boyunca farklı olayları ve psikolojik durumları dile getirmektedir. Örneğin dokuzuncu bölümün sonunda, Jim'in ölümü karşısında Henry'nin duyduğu öfke ve üzüntüyü belirtirken, onyedinci bölümün sonunda da Henry'nin çarpışma sonrası kahramanlığını sembolize etmektedir. Bu yüzden, Crane'in "güneş" imajını son bölümde yeniden kullanmasındaki amacı, geçmiş olayları okuyucuya yeniden anımsatmaya ve farklı olayları bütünleştirerek, romanı anlamlı bir şekilde sonuçlandırmaya çalışmaktır.

The Red Badge of Courage'da olayların ve imajların sık sık tekrarlanmasına rağmen, Henry'nin kişisel düşünceleri sürekli değişmekte ve olaylara bakış tarzında dikkate değer bir gelişim görülmektedir. İki gün süren çarpışma sırasında

Henry, içine düştüğü yanlışlıklardan kurtulup yaşadığı dünyayı daha gerçekçi açıdan görmeğe başlar ve ilk altı bölümdeki sözde kahramanlığı, son altı bölümde yavaş yavaş gerçeğe dönüşür. Raslantı sonucu aldığı yarayla edindiği utanç verici kırmızı madalyası, romanın sonlarında eline geçirdiği düşman bayrağıyla gerçek bir "cesaret madalyası" niteliğine bürünür. Kazandığı çeşitli psikolojik deneyimlerle belirli bir gelişim sürecinden geçen Henry'nin insanın içinde bulunduğu durumu değerlendirmede gerçekçi bir bakış açısı edindiğini söylemek oldukça normal bir sonuçtur.

Romanda dikkatleri çeken diğer önemli bir nokta da, The Red Badge of Courage'da sık sık raslanan tasvir ve imajların, ana temaları destekleyen ikinci dereceden çeşitli temaların varlığını belirtmesidir. Örneğin romanda sürekli karşılaşılan "canavar" imajı, acımasız düşmanı işaret etmektedir. Genelleyecek olursak, romanda kullanılan sayısız hayvan imajları vahşeti, korkaklığı veya hayvansal bir içgüdüyle vahşice çırpınan insanları ima etmektedir.

Diğer taraftan romanın ironik yapısı ve empresyonist anlatım tarzı da, ana temalara büyük bir katkıda bulunmaktadır. Yapısal olarak gerçekle yanlışlığının içiçe geçmesi, ilk bölümdeki ironiyi açıkladığı gibi, Henry'nin kişisel yanlışlıklarını da kuvvetlendirir. Romanın önemli yerlerinde bir taraftan "güneş" gibi etkili imajlarla, diğer taraftan bayrak, madalya gibi belirgin sembollerle desteklenen Henry ve Wilson'ın birbirine benzer gelişimleri romanı şöyle bir sonuca ulaştırır: The Red Badge of Courage, içsavaştan çok, psikolojik iç çatışmanın ve değişimin romanıdır. Böylece romanda

geçen askeri çarpışmalar, roman için yalnız basit mecazi bir anlam taşır (23). Gerçekten roman özenle incelendiğinde, savaş konusunun okuyucuya açıkça sunulmadığı ve yapısal olarak ta anlaşılır bir nitelik taşımadığı görülür. Ayrıca romanda savaşın nedeni ve sonucu hakkında önemli bir tartışma ve açıklama da bulunmamaktadır. Öte yandan romanda ne savaş planı, ne genel bir hareket, ne de çevresinde heyecan yaratacak bütün bir çarpışma görülmektedir. O halde, The Red Badge of Courage bir zamanlar sıradan bir köy çocuğu olan ve ansızın kendini askerliğin içinde bulan Henry'nin zihninde oluşan bilinçlenmeyi, korkuları, düşleri ve düşkırıklıklarını ustaca bölümler halinde sunan bir romandır.

Daha önceleri değindiğimiz gibi romanın ana teması, Crane'in daha önceki eserlerinde işlediği temaların devamını oluşturmaktadır. Bu da gerçeğin giderek belirginleşmesiyle, yanılgının yok oluşudur. Henry gerçeği tam olarak kavrayamadığı gibi davranışlarıyla da tamamen statik bir yapıya sahip olmadığı izlenimini bırakmaktadır. Çünkü, hâlâ, yaşamdan öğreneceği çok şeyi olan ve daha birçok savaşla karşılaşması gereken bir genç görünümündedir. Bütün bunlara rağmen, roman kısaca Henry'nin kendini ve içinde bulunduğu dünyayı gerçekçi bir şekilde görüp algılayabilmeğe başladığını belirtmektedir. Henry, artık kendi kendini aldatmanın ve çevreden soyutlamanın tehlikesi hakkında çok şey öğrendiği gibi, ilginin, merhametin ve en güzel örneği Wilson'ın kişiliğinde görülen alçak gönüllülüğün gerekliliğini de iyice kavramaktadır. Daha- sı, Henry savaşı yaşamın bir parçası, hatta kendisi olarak görmeğe başlar.

S O N U Ç

The Red Badge of Courage'daki evrensel temaları ve yapısal ustalığı Crane'i modern roman ve hikâye türü yaratıcılarının öncülerinden biri durumuna getirmiştir. Aslında bir bütün halinde incelendiğinde Crane'in eserlerinin tümünün, konu ve metot açısından dikkate değer bir zenginlik taşıdığı görülür. Crane bütün eserlerinde birbirinden tamamen farklı çok değişik konulara değinmektedir. Bunların en belirgin olanlarının başında savaş, sınır ormanlarındaki avcılık maceraları, büyük şehirlerdeki gecekondu yaşamı, Batıda ve denizde karşılaşılan tehlikeler ve psikolojik sonuçları, toplumdaki ikiye bölünmüşlük ve sözde değerlerin yarattığı toplumsal bunalımlar gelmektedir. Öte yandan Crane'in eserlerinde realizm, naturalizm, sembolizm, empresyonizm hatta bazan da egzistansiyalizmin izlerini görmek mümkündür. Crane Avrupa'lı realistlerden, farklı düşünce sistemlerinden, empresyonist ressamlardan, naturalist yazarlardan ve diğer birçok şair ve romancıdan etkilenmiştir. Bu yüzden eserleri tam anlamıyla bir genelleme ve sınıflamaya girmez. Crane'in romanlarında zaman zaman Twain'in mizahının ve yöresel şiveyi kullanmadaki ustalığının, De Forest'in realizminin, Bierce'in ironisinin ve zaman zaman da Melville'in felsefi derinliğinin ve Flaubert'in sanatçı özeninin görülmesi bu görüşü açıklar biçimde desteklemektedir.

Bütün bu farklı özelliklere rağmen, Crane'in romanının değerlendirilmesinde eleştirmenlerin en çok dikkatini çeken nokta, romanlarında farkedilen yapısal ustalığıdır. Crane

birçok hikâye ve romanlarında yaptığı gibi The Red Badge of Courage'da da anlatıma son derece canlı ve adeta renkli tasvirlerle başlayarak okuyucuyu derinden etkileyecek sosyal ve psikolojik olaylara çok güzel bir ortam hazırlar. Aslında Crane'in Amerikan edebiyatına en büyük katkısı eserlerinde temayı vurgulamak için kullandığı bu yapısal ustalığıdır. Crane romanlarındaki empresyonist tasvirlerle görüntüyü ve atmosferi canlandırdığı gibi belli başlı temaları da ortaya çıkarır. Bunun yanı sıra, zaman zaman bakış açısını devreye sokarak vurgulamak istediği temaları bazı ironi örnekleriyle daha belirgin hale getirir.

İroni, Crane'in romanlarında yapısal ustalığı sağlayan en önemli araçtır. Crane, eserlerinde ironiyi temel bir roman tekniği olarak kullanan ilk Amerikan yazarlarından biridir. The Red Badge of Courage'daki kişilerin düşünce ve yanlışlıkları, okuyucuya ancak bu teknikle etkin bir şekilde sunulabilmiştir. Diğer taraftan, çoğu zaman olayların umulanın ve olacağı ^{sanılanın} tam aksine gelişmesiyle, sürekli değişerek oluşan olay örgüsü romana sağlam bir yapı kazandırmaktadır. The Red Badge of Courage'da ustaca kullanılan ironi, Joseph X. Brennan'ın belirttiği gibi gurur ve yanlış içinde olan kahramanın bakış açısıyla, tarafsız gözlemci olan anlatıcı arasındaki çelişkiden doğmaktadır ⁽¹⁾. Crane kişileri tanıtmaya çalışırken bu kişilerin kendilerini gördüklerinden ve zihinlerinde canlandırdıklarından çok farklı olduklarını seyirciye aktarmağa çalışır. Böylece Crane klasik temalardan biri sayılan gururdan ya da kendini tanıyamamaktan kaynaklanan yanlışlıkların sonuçta kaçınılmaz bir düşüşe yol açtığını sanatsal bir ustalıkla sergiler.

Crane'in ana temayı etkili bir biçimde dile getirebilmek için romanı yapısal açıdan özenle düzenlediği bir gerçektir. Romanlarında etkin başlıca üç temel yapı göze çarpar. Bunlardan en yaygın olanı, hayallerinin yıkılması ve gerçeğin ortaya çıkmasıyla kahramanın içine düştüğü alçaltıcı durumun ironik bir biçimde sunulmasıdır. Bu tür yapının en çok görüldüğü roman ve hikâyeler genellikle empresyonist bir tasvirle başlar ve bir dizi canlı ve hareketli olaylarla devam eder ve nihayet beklenenin, sanılanın tam aksi bir durumla sonuçlanır.

İkinci temel yapı bütünüyle empresyonist bir metottan oluşur. Hikâyenin başlangıcındaki empresyonist parça hikâyedeki zaman, yer ve atmosferin belirlenmesini sağlar. Hikâyenin en sonunda bulunan diğer bir empresyonist parça ise, heyecan ve duyguların son derece yoğun olduğu bir anda birden bire anlatıma bir nesnellik kazandırır. Yani bitiş sağlayan bu empresyonist sahnenin fonksiyonu aslında bitiş sahnesinden bir önceki olayın duygusal etkisini belirtmek, somutlaştırmak için tarafsız bir bağlantı sağlamaktır. Böylece olay yavan, duygusuz ve heyecan vermeyen bir anlatımdan kurtarılmış olur.

Crane'in eserlerinde kullandığı üçüncü temel yapı sanat açısından oldukça karmaşıktır. En öz şekilde söylemek gerekirse, materyalin temel bir olay çerçevesinde gelişen, düzenli bir şekilde kurulmuş yapı içinde özenli bir biçimde kullanılmasıdır. Elbette bu tür karmaşık bir düzen hem derinlik hem de genişlik gerektirir ve Crane roman ve hikâyelerde en çok bu teknikle başarılı olmuştur. The Red Badge of Courage'

da Henry'nin birliği terkediği ve Jim Conklin'in ölümüyle gelişen olaylar birden, Henry'nin birliğine yeniden katıldığı ana bölümde değişik bir yönde gelişmeye devam eder. Her nekad bu iki ayrı kısımdaki olayların gelişme düzeni birbirinden tamamen farklı ise de, olayların çözümlenmesini sağlayan, her iki kısımdaki birbirine benzeyen sahne ve kişilerdir.

Böylesine birbirinden farklı yapı kullanması, Crane'in eserlerinin özenilmeden, acele yazılmadığını kanıtlar. Tam aksine her bir eser aynı paralelde gelişen temalar, birbirine benzer durumlar ve estetik bir denge duygusu sergiler. Bu yüzden Crane yalnızca bir yazar değil, aynı zamanda usta bir sanatçıdır. Romanlarının sanat yönünü vurgulayan çarpıcı örneklerin başında eserde ana motifleri açıklayacak, tematik açıdan destekleyici imajların kullanılması gelmektedir. Örneğin The Red Badge of Courage'da savaşın vahşet olarak tanımlanması ve aldığı bir sürü canla, insan yaşamını hiçe sayması baştan sona kadar bu imajların kullanılmasıyla desteklenir. Crane yalnızca The Red Badge of Courage'da değil, diğer bütün savaş hikâyelerinde de savaş "hayvan", "makina" gibi imajlar kullanarak açıklamaya çalışır. Oldukça belirgin olan bu imajların oluşturduğu üslûbun özüne inildiğinde, birçok eleştirmenin de katıldığı gibi, Crane'in özenle kullandığı empresyonist metodun etkinliği göze çarpar. Çünkü Crane yalnızca olayları hikâye etmekle kalmayıp, onları okuyucuya ışık, renk, ses ve gölge gibi unsurlardan oluşan imaj ve tasvirler aracılığıyla fotografik bir şekilde göstermeği amaç edinir. Crane'in canlı renkler olan kırmızıyı, sarıyı, maviyi, yeşili etkili bir biçimde kullanması onun empresyonist sanatını çok iyi açıklamaktadır.

Crane kısa ve hareketli yaşamı boyunca edebiyata büyük eserler ve yenilikler kazandırmış ve oldukça genç sayılabilecek bir yaşta da yaşamını yitirmiştir. Meslek yaşamının kısa sürmesine rağmen, kaleme aldığı şaheserleriyle Amerikan romanının en iyi yaratıcıları arasında yerini almış ve kendinden sonra gelen yazarlar üzerindeki etkisini de yıllarca sürdürmüştür. Ford Madox Ford 1936 yılında yazdığı bir yazısında, dönemin herhangi bir romanını okurken Maggie ve The Red Badge of Courage'ın etkilerini sürekli hissettiğini belirtmiştir (2).

Crane üstün yetenekli bir sanatçı olmakla kalmamış, bunun yanı sıra bıraktığı etki ve izler kendinden sonra gelen romancılarda da görülmüştür. Joseph Conrad daha ilk tanıştığı günden beri Crane'den etkilenip onun üstün yeteneğini farketmiş olmalı ki, Crane'in büyük bir deha, eserlerinin de birer şahaser olduğunu belirtmiştir. 1898'de Crane Brede Place'de kalırken, Conrad Crane'in karısı Cora'ya yazdığı bir mektupta yeni doğan oğlunu, The Red Badge of Courage'ın ünlü yazarıyla tanıştırmak için getireceğini ifade etmiştir (3). Savaş deneyimi olmaksızın üstün hayal gücüyle, The Red Badge of Courage gibi bir şahaser yaratan böylesine yetenekli ve güçlü bir sanatçıyla tanışmak gerçekten de büyük bir mutluluk olmalıdır.

N O T L A R

I

G İ R İ Ş

1. Hamlin Garland, "Stephen Crane As I Knew Him", YR, NS 3 1914, S.494-506.
2. ... Crane should be spoken of with pride and placed beside anyone-beside Shakespeare...
Ford Madox Ford, "Stevie and Co." New York Herald Tribune Book Supplement, Jan.2, 1927, S.6.
3. James Edward Nagel, Structure and Theme in the Fiction of Stephen Crane, Unpublished diss., Michigan, The Pennsylvania State University, 1971, S.2-3.
4. ... modern American Literature may be said, accurately enough, to have begun with Stephen Crane thirty years ago.
Carl Von Doren, "Stephen Crane", American Mercury I, 1924, S.11.
5. ... Crane's art was a replacement for his lost faith in Christianity.
Edwin H. Cady, Stephen Crane, TUSAS, New Haven, 1957
6. Donald B. Gibson, The Fiction of Stephen Crane, Carbondale; SO III, 1968.
7. ... no Crane critic, from Beer to Berryman has yet printed anything that is relevant to the criticism of the works as works of art...
Robert Wooster Stallman, Stephen Crane: An Omnibus, New York, 1961, S.11.
8. ... as a careless writer...
Thomas Beer, Stephen Crane: A Study in American Letters, New York, 1924, S.227-28.
9. Willa Cather, "When I Knew Stephen Crane", Views, S.16, Cather's essay rptd. from The Library, 1, June 23, 1900.
10. Corwin Knapp Linson, My Stephen Crane, ed. Edwin H.Cady, Syracuse, 1958, S.20.

11. ... most of the stories were drafted in one night.
John Berryman, Stephen Crane, New York, 1950, S.11.
12. Cather, S.15-16.
13. Joseph Conrad, "Introduction" to Stephen Crane: A Study in American Letters, Thomas Beer, New York, 1924, S.27.
14. Eric Solomon, Stephen Crane in England: A Portrait of the Artist, Columbus, 1964, S.5, 58.
15. Daniel G. Hoffman, "Stephen Crane's First Story", BNYPL 64, 1960, S.273-78.
16. R.W.Stallman and Lillian Gilkes, Stephen Crane: Letters, New York, 1960, S.321-22.
17. ... fundamental unity, harmony, and balance, the work and sign of a meticulous craftsman.
C.B.Ives, "Symmetrical Design in Four of Stephen Crane's Stories", BSUF 10, No.1, 1969, S.26.

II

STEPHEN CRANE: EDEBİ KİŞİLİĞİ ve ESERLERİ

1. Robert W. Schneider, Five Novelists of the Progressive Era, New York and London, 1965, S.1.
2. ... an authentic genius ...
Harlan Hatcher, Creating the Modern American Novel, New York, 1935, S.18.
3. Doç.Dr.Güneş Günel, Stephen Crane'in Hikâye ve Romanlarında İroni, Erzurum, 1982, S.18.
4. Andrew Lytle, "The Open Boat: A Pagan Tale", The Hero With the Private Parts, Baton Rouge, 1960, S.60.
5. ... artistic masterpiece.
James Hafley, "The Monster and the Art of Stephen Crane", Accent, 19, 1959, S.159.
6. Günel, S.51.
7. I had no other purpose in writing "Maggie" than to show people to people as they seem to me.
Schneider, S.85.
8. Solomon, Stephen Crane in England: A Portrait of the Artist, S.43.
9. Robert Spiller, ed. Literary History of the United States, New York, 1968, S.1022.
10. My aim was to comprehend in it the thoughts I have had about life in general...
Jean Cazemajou, Stephen Crane, Minneapolis, 1969, S.31.
11. To love truly is to suffer
Schneider, S.100.
12. Günel, S.96.
13. Günel, S.114.

III

THE RED BADGE OF COURAGE'DA YAPI ve TEMA

1. ... every incident and phase of character in The Red Badge (of Courage) was discussed fully and completely before being incorporated in the story. Vosburge's remark is quoted in John Berryman, Stephen Crane, New York, 1950, S.73.
2. Cady, Stephen Crane, S.126 and William I. Howarth, "The Red Badge of Courage Manuscript: New Evidence for a Critical Edition". SB.18, 1965, S.235
3. There was a youthful private who listened with eager ears to the words of the tall soldier and to the varied comments of his comrades. After receiving a fill of discussions concerning marches and attacks, he went to his hut and crawled through an intricate hole that served it as a door. He wished to be alone with some new thoughts that had lately come to him.
R.W.Stallman, Stephen Crane: The Red Badge of Courage and Selected Stories, New York, 1960, S.12-13.
4. The youth felt, however, that his problem was in no wise lifted from him. There was, on the contrary, an irritating prolongation. The tale had created in him a great concern for himself. Now, with the newborn question in his mind, he was compelled to sink back into his old place as part of a blue demonstration.
Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S.21.
5. There was a consciousness always of the presence of his comrades about him. He felt the subtle battle brotherhood more potent even than the cause for which they were fighting. It was a mysterious fraternity born of the smoke and danger of death.
Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S.41.
6. "There was a singular absence of heroic poses".
Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S.42.

7. He went into an ecstasy of self-satisfaction. He had the most delightful sensations of his life. Standing as if apart from himself, he viewed that last scene. He perceived that the man who had fought thus was magnificent.

Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S.45.

8. Into the youth's eyes there came a look that one can see in the orbs of a jaded horse. His neck was quivering with nervous weakness and the muscles of his arms felt numb and bloodless. His hands, too, seemed large and awkward as if he was wearing invisible mittens. And there was a great uncertainty about his knee joints.

Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 47.

9. This landscape gave him assurance. A fair field holding life. It was the religion of peace. It would die if its timid eyes were compelled to see blood. He conceived Nature to be a woman with a deep aversion to tragedy.

Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 53.

10. He was being looked at by a dead man who was seated with his back against a column like tree. The corpse was dressed in a uniform that once had been blue, but was now faded to a melancholy shade of green. The eyes, staring at the youth, had changed to the dull hue to be seen on the side of a dead fish. The mouth was open, Its red had changed to an appalling yellow. Over the gray skin of the face ran little ants. One was trundling some sort of a bundle along the upper lip.

Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 53-54.

11. "He is the antithesis of the young soldier in every way".

Eric Solomon, "The Structure of the Red Badge of Courage", MTS 5, 1959, S.229.

12. He turned away suddenly and slid through the crowd. His brow was heavily flushed, and his fingers were picking nervously at one of his buttons. He bent his head and fastened his eyes studiously upon the button of if it were a little problem.
The tattered man looked after him in astonishment.
Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 59.
13. The youth turned, with sudden, livid rage, toward the battle-field. He shook his fist. He seemed about to deliver a philippic.
"Hell"-
Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 64.
14. Nevertheless, despite the false exterior of his wound, it functions socially and psychologically as if it were real.
Solomon, "The Structure of the Red Badge of Courage," S. 231.
15. The youth took note of a remarkable change in his comrade since those days of camp life upon the river bank. He seemed no more to be continually regarding the proportions of his personal prowess. He was not furious at small words that picked his conceits. He was no more a loud young soldier. There was about him now a fine reliance. He showed a quiet belief in his purposes and his abilities. And this inward confidence evidently enabled him to be indifferent to little words of other man aimed at him.
Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 86.
16. The Youth, nevertheless, felt a threat. His mind shrank from going near to the danger, and thereafter he was silent. The significance of the sarcastic man's words took from him all loud moods that would make him appear prominent. He became suddenly a modest person.
Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 95.

17. He had a wild hate for the relentless foe. Yesterday, when he had imagined the universe to be against him, he had ~~hated~~ it, little gods, and big gods, to-day he hated the army of the foe with the same great hatred. He was not going to be badgered of his life like a kitten chased by boys, he said. It was well to drive men into final corners; at those moments they could all develop teeth and claws.

Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 97-98.

18. It was revealed to him that he had been a barbarian, a beast. He had fought like a pagan who defends his religion... By this struggle he had overcome obstacles which he had admitted to be mountains... He had slept and, awakening, found himself a knight.

Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 100.

19. Within him, as he hurled himself forward, was born a love, despairing fondness for this flag which was near him. It was a creation of beauty and invulnerability. It was a goddess, radiant, that bended its form with an imperious gesture to him. It was a woman, red and white, hating and loving, that called him with the voice of his hopes. Because no harm could come to it he endowed it with power. He kept near, as if it could be a saver of lives, and an imploring cry went from his mind.

Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 110.

20. The impetus of enthusiasm was theirs again. They gazed about them with looks of uplifted pride, feeling new trust in the grim, always confident weapons in their hands. And they were men.

Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 115.

21. His mind was undergoing a subtle change. It took moments for it to cast off its battleful ways and resume its accustomed course of thought. Gradually his brain emerged from the clogged clouds, and at

last he was enabled to more closely comprehend himself and circumstance.

Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 130.

22. He felt a quiet manhood, non-assertive but of sturdy and strong blood. He knew that he would no more quail before his guides, wherever they should point. He had been to touch the great death, and found that, after all, it was but the great death. He was a man.

Stallman, The Red Badge of Courage and Selected Stories, S. 134.

23. Stallman, Stephen Crane: An Omnibus, S. 193.
-

IV

S O N U Ğ

1. Joseph X. Brennan, "Stephen Crane and the Limits of Irony", Criticism, 11, 1969, S. 184.
2. Ford Madox Ford, "Stephen Crane", American Mercury. 37, 1936, S. 44.
3. Conrad, "Introduction" to Thomas Beer, Stephen Crane: A Study in American Letters, S. 232..

B İ B L İ Y O G R A F Y A

- Allen, Frederick Lewis, The Big Change: America Transforms Itself, New York and Evanston, Harper and Row, 1952.
- Beer, Thomas, Stephen Crane: A Study in American Letters, New York, Alfred Knopf, 1924.
- Berryman, John, Stephen Crane, New York, William Sloane Associates, 1950.
- Brennan, Joseph X., "Stephen Crane and the Limits of Irony", Criticism 11, 1969.
- Cady, Edwin H., Stephen Crane, TUSAS, New Haven, College and University Press, 1952.
- Cather, Willa, "When I Knew Stephen Crane", Wiews, rptd. from The Library 1, June 23, 1900.
- Cazemajou, Jean, Stephen Crane, Minneapolis, University of Minnesota, 1961.
- Conrad, Joseph, "Introduction" to Stephen Crane: A Study in American Letters, Thomas Beer, New York, Alfred A. Knopf, 1924.
- Doren, Carl Von, "Stephen Crane," American Mercury I, 1924.
- Ergin, Seçkin, Doç.Dr., Amerikan Romanı 1900-1950, İzmir, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları, No.2, 1982.
- Ford, Ford Madox, "Stevie and Co. ", New York Herald Tribune Book Supplement, Jan.2, 1927.
- ~~_____~~ "Stephen Crane", American Mercury 37, 1936.

- Garland, Hamlin, "Stephen Crane As I Knew Him", YR, NS 3, 1914.
- Gibson, Donald B., The Fiction of Stephen Crane, Carbondale, SO III, University Press, 1968.
- Giorgio, Benjamin David, Stephen Crane: American Impressionist, unpublished diss., Michigan, The University of Wisconsin, 1969.
- Gullason, Thomas A., Stephen Crane's Career: Perspectives and Evaluations, New York, New York University Press, 1972.
- Günel, Güneş, Doç.Dr., Stephen Crane'in Hikâye ve Romanlarında İroni, Basılmamış Doçentlik Tezi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi, 1982.
- Hafley, James, "The Monster and the Art of Stephen Crane", Accent 19, 1959.
- Hatcher, Harlan, Creating the Modern American Novel, New York, The Macmillan Co., 1935.
- Hoffman, Daniel E., "Stephen Crane's First Story", BNYPL 64, 1960.
- Howarth, William L., "The Red Badge of Courage Manuscript: New Evidence for a Critical Edition", SB 18, 1965.
- Ives, C.B., "Symmetrical Design in Four of Stephen Crane's Stories", BSUF, 10, No.1, 1969.
- Linson, Corwin Knapp, My Stephen Crane, ed. Edwin H.Cady, Syracuse, Syracuse University Press, 1958.

Lytle, Andrew, "The Open Boat: A Pagan Tale", The Hero With the Private Parts, Baton Rouge, Louisiana State University Press, 1960.

Nagel, James Edward, Structure and Theme in the Fiction of Stephen Crane, unpublished diss., The Pennsylvania State University, 1971.

Reynolds, James Mallory, Man and the Universe in the Fiction of Stephen Crane, unpublished diss., Nashville, Tennessee, Jan., 1971.

Schneider, Robert W., Five Novelists of the Progressive Era, New York and London, Columbia University Press, 1965.

Solomon, Eric, Stephen Crane in England: A Portrait of the Artist, Columbus, Ohio State University Press, 1964.

----- "The Structure of The Red Badge of Courage", MTS 5, 1959.

Spiller, Robert, Literary History of the United States, New York, The Macmillan Co., 1968.

Stallman, Robert Wooster, The Red Badge of Courage and Selected Stories, New York, A Signet Classic, New American Library, 1960.

----- Stephen Crane: An Omnibus, New York, Alfred A. Knopf, 1961.

Stallman, R.W. and Lillian Gilkes, ed. Stephen Crane: Letters, New York, New York University Press, 1960.

Walcutt, Charles Child, American Literary Naturalism, A Divided Stream, ~~Minneapolis~~, University of Minnesota Press, 1966.